

Hrvatski Glasnik

GLASILO HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ŽUPE SOLI

Godina V

Broj 58

Tuzla, veljača 1997.

Cijena 100 BHD, 4Kn, 1 DM

Islatqurro' 10

ZDRUŽENA LISTA KOMUNISTA

Za vrijeme Tite bilo je u nas srednje klase. Ona je bila srednja i osrednja. Prema našim uvjetima i mogućnostima. Bilo ju je moguće prilično precizno definirati.

Sjećam se nekih pojedinaca koji su iz političkog Titinog establišmenta sagledavali perspektivu prelaskom u srednju klasu na osnovu biznisa koji je Tito dopuštao. Tim pojedincima je dobro išlo sve dok ne bi kupili mercedes novijeg tipa od onog u kojem se vozio sekretar općinskog komiteta. Prilikom zatvaranja takvog pojedinca policija bi povezla i mercedes. Bilo je prilično široko područje djelovanja srednje klase za Titinog vremena. Ako si završio pravo, a nisi član partije, ideš u odvjetnike. Ako si završio strane jezike, ne možeš biti sudski tumač ali možeš davati privatne sate i prevoditi ono što sudski tumači nisu znali. Ono frataru koji u početku socijalizma i banalnog ateizma nisu pobijeni ili zatvoreni, napravili su neki kompromis sa Titinom državom i dobio od Tite ahnamu. I tako dalje i tako redom - svi su oni bili srednja klasa. Ako su bili inteligentniji, doktorirali bi i ubacili se u sveučilišne strukture, iako nisu mogli biti rektor i dekani. Dekani su bili pravovjerni docenti i profesori ONO i DSZ.

No, to je bila naša srednja klasa i s njom je jednopartijska vladajuća struktura i garnitura živjela u simbiozi sve dok neki od njih ne bi kukuriknuo i postavio pitanje "kako je narodu?" ili dok jednopartijska vladajuća struktura nije između se nešto zabrljavila pa joj bio potreban malo jači unutarnji neprijatelj od običnog naroda.

I danas ta srednja klasa živi dobro. Za nju se specijalno zalažu SFOR, OSC i Helsinški komitet. Financira ih Bilt i Soroš. I, oni ne samo da pričaju, već i vjeruju da su opozicija i da se brinu za spas naroda.

Ta srednja klasa, ili "zdržena lista" za Titina vremena nije se brinula za sela oko Kraljeve Sutjeske i Vareša gdje su u policiji bili Srbi, u školi Crnogorci. Na klupi pred uredom sudca za krš sjedili su ljudi koji su, kad bi malo popili zapjevali "... to je prava navada hrvatskog Zagorja" umjesto "to je prava navada našega naroda".

Onda, tim ljudima, iznenada, Tito izda pasoše i započne etničko čišćenje. Srednja klasa ni mukajet.

Poviše Mostara isto tako. Za početak su pobijeni fratri da bi im se lakše oduzela gimnazija, a ime mjesta Široki Brijeg promijenilo se u Lišticu. Neki iz naroda koji su se uspjeli ubaciti

u srednju klasu otišli su u Zagreb, a narod ostao ispaštati nacionalne grijeha do pomilovanja - pasoša. Za to vrijeme srednja klasa u multi - multi sastavu provodi ljeta u Dubrovniku i režira predstave u Napretkovoju zgradi. Njima nije bio potreban Napredak. Njima ni danas nije potreban napredak. Njima nije bio potreban narod. Nisu ni znali gdje živi i kako mu je. Ovo što navodim ne odnosi se samo na "moj" narod. Sklepa sam se uz tu građansku srednju klasu i dobro je poznajem. Nisam imao pojma o narodu iz sela oko Zvornika, Žepe, Srebrenice. Njima, ako nije bilo gore, nije bilo bolje.

Ta naša osrednja srednja klasa bila je u opoziciji Titi, ali bez njega nije mogla egzistirati. Živjela je s Titom u simbiozi. Titi su bili potrebni ili kao "sečeno cveće", da Europi pokaže svoja dostignuća u demokraciji, ili bi ih natjerao da nekoga od svojih žrtvuju kao njegovog unutarnjeg neprijatelja. Sjećate ih se kad su pisali kako Krleža nije nikakav pisac jer je potpisao "Deklaraciju", a o izboru dr Čimića da i ne govorimo.

Ta naša srednja klasa i danas praktično ne zna šta hoće narod i ne zna kako mu je. Narodu je teško jer mu se ništa dobro ne nudi. Nakon rata u kome je stradao, nudi mu se manje od onoga zbog čega se dao etnički očistiti odlazeći u Njemačku. Nije taj narod nacionalistički orijentiran. Njega nisu nikad ni pustili među Jugoslavena. Jugoslaveni su bili naša srednja klasa. Oni su i vladajućoj, i srednjoj klasi bili potrebni onakvi kakvi jesu, bosanski Hrvati, neopredijeljeni muslimani, Muslimani. Jugoslaveni su bili naša srednja klasa i ostali narodi Jugoslavije.

No naša srednja klasa, sada "zdržena lista" gubi izbore. Nije ih nikada ni dobivala jer je bila adaptirana na jednopartijski sistem, u kojem nije bila vlast već neki lateralni ukras. Zato joj fali Tito i njegove institucije. Zato se sada priklanja onoj vlasti koja je te institucije naslijedila. Međutim, dobro se snalaze i kad gube izbore.

Neki dobivaju sinekure ili kao nagrade za službu, ili kao demokratsku sadaku. I dalje režiraju u Napretkovoju zgradi i smiještaju Drijenču u općinu Lopare, odnosno Čelić, jer to je, ko biva, svejedno. Svi smo mi Jugoslaveni. Narod se otima ostati u Njemačkoj i ne vraća se iz Grahova ni kad ga mole.

A. Lj.

OČEKUJUĆI DOLAZAK SVETOG OCA

Papine molitve i odluke

Prije svake odluke, PAPA DUGO, DUGO MOLI

Papini suradnici, kao i fotoreporteri, svjedoče o svakidašnjim dugim molitvama Svetog Oca, gdje god se zatekao.

U svojim molitvama Ivan Pavao II. često je molio za mir u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini. Pozvao je i cijeli katolički svijet da za to moli. Molio je i za mir u drugim dijelovima svijeta, nametnuvši se tom svijetu kao PRVI MIROTVORAC.

Papini suradnici nerijetko svjedoče o njegovim molitvama. Svako njegovoj odluci prethodile su, duge molitve. Kažu da mnogo vremena provodi obraćajući se Bogu, bez obzira na to bio u Vatikanu ili negdje na putu, bio bolestan ili zaposlen. Uvijek će naći dovoljno vremena. Taj trenutak mira kad se obraća Presvetom i Majci Božjoj. Papa Ivan Pavao II. posebno voli Majku Božju, njezine ga slike okružuju, a i molitvama joj se često obraća. O tome svjedoče brojne fotografije. Na njima je uočljiva jedna zajednička odrednica - izraz lica koji govori o brizi i odanosti Petrova nasljednika svom kršćanskom puku. Papina poruka glede molitve glasi: "Kršćanin ne smije nikada napustiti molitvu, osobito ne u trenu kad je, zbog nevolja, vjera na velikoj kušnji".

HG

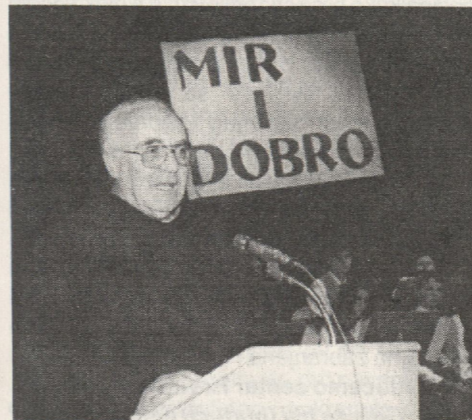

NASLOVNA STRANA: Vladimir Blaženović "BITI OSUĐEN"

Vladimir Blaženović rođen je 1953. u Donjem Hasiću kod Bosanskog Šamca. Na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu diplomirao je slikarstvo 1981. u klasi prof. Vasilija Jordana. Nakon završetka Akademije stalno živi i radi u Zagrebu.

Odgovor s povodom

U službenom posjetu našem gradu, u petak, subotu i nedjelju (21., 22. i 23. veljače) ove godine, bili su franjevački poglavari fra Petar Anđelović, provincijal i fra Luka Markešić, exprovincijal. Tom prilikom komentirali su nedavne nemile incidente koji su se događali franjevcima Bosne Srebrene

Prilikom ubojstva dvojice franjevaca u Fojnici predsjednik Predsjedništva BiH je izjavio: "Tko puca u fratra, puca u Bosnu".

Oni, koji iole poznaju povijest Bosne, lako razumiju ovu rečenicu, a one druge je dobro podsjetiti da su fratri u Bosni živjeli u vrijeme njezina nastajanja. Oni su u nju ugradili i sebe, i svoje znanje i svoju sudbinu. Nisu samo hodili selima i gradovima Bosne propovjedajući vjeru, nego su čak boravili i na kraljevskom dvoru vodeći kraljevske urede i tako usmjeravali njezinu povijest. Zato im je, još iz tih vremena Bosna postala zakletvom: s njom doživljavaju svoje uspjehe i neuspjehe, s njom trpe, za nju, kad treba, i krv liju...

Eto, pravog razloga svih napada na bosanske franjevce - i po novinama, i po putovima, i po samostanima. Njih napadaju, udaraju ih, na njih bombe bacaju - samo neprijatelji Bosne, BiH! Nisu to ni djeca, ni policija, ni novinari. To su oni koji podjelu Bosne smišljaju, koji od Bosne žele uzeti dio i pripojiti ga Hrvatskoj ili Srbiji ili od njezinog najvećeg dijela napraviti islamsku - muslimansku državu.

I jednim, i drugim, i trećim smetaju bosanski franjevci. No, to ih neće uplašiti. Oni su u Bosni nastali, u Bosni su ostali - i ostat će! Ostat će da bi čuvali njezinu povijest i da bi, brinući se za sadašnjost, skupa s drugim ljudima dobre volje, gradili bosansku budućnost, zajedničku, ljudsku i punu sreće za sve.

PROJEKAT KOALICIJE ZA POVRATAK

(Vodeće ideje i teze)

Same riječi KOALICIJA ZA POVRATAK govore o njezinoj naravi i ulozi: To je udruženje ljudi koje ima cilj povratiti sve prognane - izbjeglice i raseljena lica - u svoje domove i zavičaje. Važno je oboje - povratak i združeno! Zajedničkim snagama svaki čovjek na svoje vlastito ognjište! U postizanju ovoga uzvišenog cilja treba je, dakle, da sudjelovati jednako, svatko na svoj način, sve humanističke, vjerske i političke osobe i zajednice, kojima je na srcu čovjek kao individualno i socijalno biće, njegovo duhovno i materijalno dobro. Ovakvo shvaćenje naravi uloge KOALICIJE ZA POVRATAK izrazio bih u nekoliko vodećih ideja ili teza, oko kojih se možemo doista svi okupiti i prihvatiti ih kao svoje osobno i zajedničko opredjeljenje.

1. teza
POVRATAK SVOJIM KUĆAMA

POVRATAK ČOVJEKA SAMOM SEBI

Poznato je, naime, da je izgubljeni dom i izgubljeni zavičaj, gledano sa svakoga stajališta - filozofskog, vjerskog i političkog - za čovjeka takav gubitak da on do temelja ugrožava i uništava njegovo biće. Zbog toga, nije slučajno da u mnogim jezicima riječ čovjek i kuća imaju isti korjenski izvor. A čovjekov se vijek mjeri upravo osnivanjem obitelji i izgradnjom kuće.

U tom smislu, ova KOALICIJA znači opredjeljenje i akciju za povratak prognanog čovjeka samom sebi, angažirajući se za njegov povratak svojim kućama i izgubljenom zavičaju, u svojem doslovnom i metaforičnom, filozofsko-literarnom značenju.

2. teza:
OPREDJELJENJE ZA POVRATAK

OTPOR PROTIV INSTALIRANOG NASILJA

Situacija prognostva, kojim su pogođeni svi izbjegli i raseljeni, jest zapravo jedan posebni oblik nasilja na čovjekom. U našem slučaju, može se govoriti upravo o instaliranom nasilju, jer je ono planirano i izvedeno od samih političkih struktura, s očitom namjerom da se nametne (instalira) kao trajno stanje. To nam je svima dobro poznato kao scenariji etničkog čišćenja i humanog preseljavanja naroda.

Naša KOALICIJA je upravo otpor tome instaliranom nasilju određenih politika, političara i njihovih ideologija. Boreći se,

protiv toga, mi se istodobno borimo za pravedan i trajan mir. Jer, nema mira ondje gdje se čini nasilje nad ljudima, protjerujući ih čak iz njihovih kuća i domovina.

3. teza:
BORBA ZA POVRATAK

POKRET ZA OSLOBOĐENJE

Oslobođenje od nasilja je iskonska težnja i uzvišeni cilj svakoga čovjeka. Cijela ljudska povijest jest zapravo borba za sigurnost života u slobodi. Pokazuje se to konkretno posebno u gradnji ognjišta i domova, te udruživanjem ljudi i stvaranjem zajedničke domovine kao mjesta te sigurnosti i slobode. Metode se pritom mogu i razlikovati, kako nam i sama povijest pokazuje. Ponekad se to događalo i primjenom nasilnih sredstava, najčešće upravo radi skidanja instaliranog nasilja. Ali, nerijetko također i metodom nenasilja, kako je to izraženo u miroljubivom duhu religije, u političkom gaudizmu i društvenom sustavu demokracije. Po toj metodi, vlast se dobiva ili gubi slobodnim izborima, a ne nasilnim - moralnim ili fizičkim - pritiscima i prevratima.

Naša KOALICIJA koja hoće povratak svih na svoja ognjišta ima jasnu metodu i cilj: demokracija kao put, pravna država kao cilj. U toj državi se živi i radi pravedno, slobodno, istinito i solidarno. I svi su jednaki pred zakonom.

Prema tome, projekt ove KOALICIJE ZA POVRATAK jest: otpor instaliranom nasilju nenasilnim sredstvima, uz pomoć miroljubivog duha svake religije, gandijevskog nenasilja i demokracije. Na taj način ćemo najbolje i najbrže postići svoj cilj - povratak sebi, povratak svojem domu i izgubljenom zavičaju. Tako jedino gradimo trajni i pravedni mir na našim prostorima, u zajedničkoj nam domovini i državi BiH.

U tome možemo naći mnoge saveznike i suradnike u svijetu, kako to zorno pokazuje i ovaj zajednički nastup danas u Tuzli - KOALICIJE ZA POVRATAK i UREDA VISOKOG PREDSTAVNIKA Međunarodne zajednice na čelu s gosp. Carlom Bildtom i gosp. Mihaelom Steinerom. Njima, njihovim pomoćnicima i svima takvima - veliko priznanje i duboka hvala.

Tako, zajednički i združeno povratkom razbijamo krug zla kojim su nas silom okovali i otvaramo krug dobra za sve koji se uhvate u ovo kolo spasa - razborito, ali hrabro, trijezno, ali s oduševljenjem i čvrstom nadom u uspjeh.

Fra Luka Markešić

REALITETI OKO BRČKOG SE MORAJU UVAŽITI

HRVATSKI GLASNIK: Počnimo naš razgovor od razvoja općine Ravne-Brčko. Zadnjih nekoliko mjeseci gradilo se dosta toga; poznato je da je puštena u rad Radio-postaja Ravne-Brčko, a trebao je biti pušten u uporabu i vodovod. Planira li se što novo graditi?

Mijo ANIĆ: Općina kao općina, ima širok dijapazon djelovanja, sada smo i politički, ali i u gospodarskom smislu - da se tako izrazim - prezaprosleni.

Na putu smo da renoviramo još dvije škole

Pred konac prošle godine dosta poslova smo priveli kraju - to ste i sami spomenuli: puštena je u rad Radio-postaja, kao i prva faza vodovoda za jedan dio naših sela. Na putu smo da riješimo i ovu trasu vodo-voda na drugu stranu, prema Dubravama. Dalje, bilo je tu i već poznato renoviranje škole u Poljacima, u Zoviku, a sada smo na putu da renoviramo još dvije škole: osmogodišnje škole u Dubravama i stare četverogodišnje škole, također u Dubravama.

Naši planovi razvoja općine i naša nastojanja - s obzirom na to da smo sredina bez pravih industrijskih kapaciteta - sada su jako usmjerena na kredite koje nudi Svjetska banka.

U tome prepoznajemo jednu od mogućnosti da kroz izgradnju industrijskih kapaciteta ovdje naše ljude zadržimo.

HG: Kako stojite s kadrovskom strukturom u Općini?

M. ANIĆ: Kadrovska struktura u općini je jedan naš krupan problem. Sama Općina broji negdje 18 ili 20 zaposlenih ukupno sa kuharicom, čistačicom, do mene ovdje.

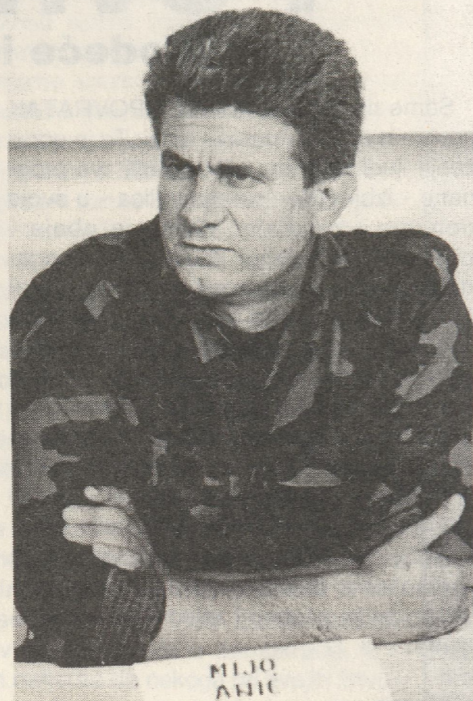
Mi smo doduše popunili odjele sa predstojnicima odjela, ali unutar pojedinih resora nam dosta kadrova nedostaje. Potrebni su nam određeni stručni kadrovi, recimo, trebamo ovdje građevinske tehničare kojih zaista nemamo. Bilo ih je puno na području općine Ravne-Brčko, ali oni su negdje još tijekom rata ili prije rata otišli s ovih prostora, izbjegli ili ne znam, možda pobjegli odavde. Međutim, pozivam ih da nam se jave, da se vrate, za takve možemo odmah osigurati radna mjesta.

Međutim, više problema od tih nam zadaje financiranje općine koja je - skoro bih rekao - na bazi snalaženja (zbog toga ne možemo ozbiljnije raditi ni na angažiranju kadrova). Mi moramo imati jedan valjani proračun prije svega, a prošle godine nam ga je bilo nemoguće donijeti jer je bio suviše mali.

Tobožnje premošćivanje Gornjeg i Donjeg Zovika dalekovodom

HG: Zanimalo bi nas dalje kako ocjenjujete situaciju s bošnjačkom policijskom postajom u Ceriku na teritoriju općine Ravne-Brčko?

M. ANIĆ: Radi se o selu koje je sastavni dio Mjesne zajednice Dubrave. Taj problem

MIO ANIĆ

je od početka prisutan i on je u biti političke naravi. Ta policija nije tu instalirana radi nekakvih potreba - jer tu postoji policija općine Ravne-Brčko koja obuhvaća i nekoliko sela općine Srebrenik, pa je Cerik tu i u krajnjoj liniji, samo enklava na teritoriju Ravna-Brčkog.

Vidite, radi se o političkim kalkulacijama, igrama s viših političkih razina koje su nama ovdje nametnute. To je vrijedilo već i za predratnu općinu Brčko. Na ovom prostoru je sa strane najmanji upliv hrvatske politike, i ja to ne govorim kao Hrvat; mi smo ovdje prepušteni sami sebi, ali zato idemo zaista pošteno u rješenje političkog čvora na području bivše općine Brčko.

Mi u zadnje vrijeme, zapravo, od sredine rata pa na ovamo, od sukoba bošnjačko-hrvatskih, osjećamo zaista velike pritiske koji nas sa strane potkopavaju...

Radi se vjerojatno o tragediji Hrvata na ovom području, koja nas prati još od 1921. g. a možda i od ranije. Ali, otprilike, od tada nas, Hrvate, prate stalne oscilacije, od '45. sve do '90. g.: nas nitko nije otjerao palicom ili motikom već perfidnim igrama, počevši od školstva pa preko investicija kojih nikada u našim mjestima nije bilo do, ako hoćete, one komasacije pred izbore, kada se ona prvo provodila u srpskim selima u brdima a ne u hrvatskim selima, gdje je svakako bilo potrebnije s obzirom na svakogodišnje plavljenje rijeke Tine.

... Slično tome imamo i sada ovdje, kad je u pitanju bošnjačka strana, jednu perfidnu politiku i to najviše od kantona, i kad je u pitanju ta policijska postaja u Ceriku. Politiku koja na perfidan način nastoji da se uvuče u tuđu sredinu i da tu ostane, a domaće stanovništvo potisne.

Takvu bošnjačku politiku primjećujemo stalno, ne samo kroz slučaj policijske postaje

već i kroz elektrodistribuciju, na primjer. Mi se bezmalo od '92. g. stalno natežemo sa elektrodistribucijom.

Na teritoriju i jedne i druge općine (i bošnjačke i hrvatske) imamo jednu firmu elektrodistribucije u kojoj su zaposlena oko 34 radnika. Oni su ovamo nama poslali najprije jednoga, a onda, na jedvite jade, još jednoga radnika, tako da cijelo naše područje koje je stvarano duplo veće od bošnjačkog, održavaju dva čovjeka, dok je tamo angažirano oko 30 ljudi.

To je jedno; drugo, dovozi se i montira trafostanica s 10 na 35 kW u Rahiću. I umjesto da se instalira negdje na sredini područja obiju općina kako bi se snabdijevanje s električnom energijom podjednako popravilo i u jednoj i u drugoj sredini. Umjesto toga, oni su počeli raditi nekakv "by-pass" sa jednim dalekovodom između Gornjeg i Donjeg Zovika, tobože da bi popravili naše snabdijevanje sa strujom, a u stvari isključivo radi svojih naselja u zoni separacije, Omerbegovače i drugih bošnjačkih naselja prema Brodu.

Tako da je ovdje napon struje katastrofalan dosežući negdje do 147 V, ne dalje, a od upućenih ljudi sam čuo da je to po svim normama zabranjeno i isporučivati.

Vraćemo centar Hrvata u Brčko

HG: Gdje će biti (budući) centar općine? U slučaju da i Hrvati dobiju dio grada Brčkog, da li će te premjestiti centar općine Brčko ili će on ostati ovdje u Seonjacima, pošto većina Hrvata živi na prostorima sela bivše općine Brčko, a ne u gradu?

M. ANIĆ: Gledajte, mi smo praktično općina na selima. Znači, nismo u jednoj povoljnoj situaciji. Svakako da ćemo povratkom u Brčko vratiti i politički centar Hrvata u Brčko. Jer je Brčko i hrvatski grad - ja neću reći "hrvatski", jer tamo nismo bili većina. U gradu je živjelo oko 5.000 Hrvata, što nije mali broj. Mi nemamo ovdje veće sredine Hrvata i koncentracije kakva je ova u gradu. Po popisu stanovništva iz '91. g. nas je bilo oko 2.800 ili 2.900 Hrvata u Brčkom, no budući da je bilo i 9.000 onih koji su se deklarirali kao "ostali", procjenjujemo da je bilo i oko 2.000 Hrvata koji su se tako deklarirali.

Prema tome mi se u Brčko vraćamo svakako. Naravno, naša sela mi moramo s drugog aspekta promatrati. Ne smijemo nikada više dopustiti koncentraciju gospodarstva na jednom mjestu. Moramo našem čovjeku omogućiti da on može raditi što bliže svojoj kući, da stanuje u svojoj kući i da može nesmetano privređivati.

Kanton na sjednice poziva mnogo manje općine, a nas ne

HG: Kad smo već kod Brčkog, gosp. Aniću, nedavno ste sudjelovali u razgovorima oko arbitraže za grad Brčko u Rimu i naša očekivanja su bila velika. Znamo kako se ona završila. Kakva su Vaša zapažanja i iskustva sa tog skupa?

M. ANIĆ: Da, bio sam jedan od učesnika na skupu u Rimu. Mi smo tu sa federalne strane nastupili jedinstveno, ali pomalo i odvojeno u nekim svojim viđenjima. Jedinствен je bio naš stav da smatramo da Brčko, odnosno okupirano područje, ne treba pripasti onome ko je sada u njemu, odnosno, da treba pripasti narodima koji su tamo živjeli. Pa i Srbima. Ja osobno mislim da federalna strana ima argumente, i svi su argumenti na toj strani. Ali, moraju se ovdje uvažiti i neki realiteti koji jesu. Rješenje statusa Brčkog je međutim, de facto, odlučeno na još jednu godinu dana.

HG: Dobro, na kraju bih Vas pitao o formalnom priznavanju općine, te o njevoj pripadnosti Tuzlanskom kantonu odnosno posavskom, eventualno, i da s tim zaključimo ovaj razgovor.

M. ANIĆ: Pa evo? Žalosan je i sramotno što sredstva javnog priopavanja u Bosni - prije svega mislim na TV BiH, a pošto se stalno govori o tim općinama i da je to nekakv problem, nekakva "kost u grlu" - nikada nisu našla za zgodno da nas pozovu, da sami obrazložimo što je posrijedi, da to nije nikakav "crni vrag" - kako se to uporno želi prikazati - već jedna normalna pojava, jedan demokratski proces, da i ovim činom, gestom, idemo ka unapređenju i Federacije i BiH.

Još je sramotnije i žalosnije da zahtjev o priznavanju općine, koji smo podnijeli još prije dvije i pol godine nije riješen, iako je za to predviđena procedura u trajanju od najviše 5 do 6 mjeseci.

Usprkos svemu tome, mi se nadamo i očekujemo da će pitanje priznavanja naše općine biti postavljeno i pokrenuto s mrtve točke uskoro, na nekom od narednih zasijedanja federalnog parlamenta.

HG: A pripadnost tuzlanskom odnosno posavskom kantonu?

M. ANIĆ: Pa, dobro, mi smo sada određeni u tuzlanskom kantonu. Ali ako Tuzlanski kanton bude ovakav prema nama kakav je bio do sada, da, recimo na sjednice kantonalne skupštine poziva načelnika općine Doboj-Istok, poziva načelnika općine Teočak - općine koje nama mogu stati u džep, koje su deset puta manje od nas! - a ne pozivaju nas: onda, vidimo, da ta "igra" nije poštena. Nije poštena!

HG: Mi dakle pripadamo Tuzlanskom kantonu: to znači da ćemo morati najprije izaći iz tuzlanskog, ako bismo htjeli ponovno ući u Posavski kanton, je li tako?

M. ANIĆ: Dopustite, nek' to ostane... Ipak, da sad ne govorimo o tome, mi ćemo najprije vidjeti kako će tuzlanski kanton postupati prema nama. A Vi znate - meni je bar poznato, a i Vama vjerojatno - da ljudi na granici uvijek imaju određeni izbor i alternativu. Prema tome: mi imamo alternativu. Bilo bi zlo da je nemamo, ali mi imamo alternativu. Prema tome - vidjet ćemo.

Mi bismo željeli u tom kantonu u koji smo određeni, ne remetiti ništa, biti njegov sastavni dio, doprinijeti razvoju kantona, naravno i općine i ljudi ovdje, standarda i svega ostalog.

HG: Zahvaljujem.

Razgovarao: Romeo KNEŽEVIĆ

Reporterski zapis

NI GODINU PRIJE, NI GODINU POSLIJE

- Obični ljudi s crte razdvajanja u blizini Brčkog kažu da im je najvažnije da ne puca, i da se ljudi vrate k poslu, a kakva će obilježja nositi to im je najmanje važno -

Neposredno uz današnju crtu razdvajanja između Federacije BiH i RS, na granici između sela Donji Hrgovi i Cerik, prije početka Drugog svjetskog rata (znači rane 1941. godine), stajala je na cesti Brčko - Gračanica (u ono vrijeme magistralnom putu) tabla na kojoj je s jedne strane pisalo Vrbaska, a s druge Drinska Banovina. Tako je Bosna uoči Drugog svjetskog rata baš na istom mjestu imala crtu koja ju je dijelila na banovine, a koja je danas dijeli na entitete. Je li baš slučajno 50 godina kasnije BiH podijeljena na neke entitete, tamo gdje je 50 godina prije bila rascijepljena na banovine? Ako banovine nisu dugo egzistirale, neće li se to desiti i sa entitetima?

Tu gdje je prije 50 godina bila putna oznaka na kojoj je pisalo Vrbaska i Drinska Banovina, vodile su se cijelog ovog rata žestoke bitke, između Armije BiH i vojske RS. Za četiri godine rata vatrena linija na ovom mjestu pomjerena je samo za oko jedan do dva kilometra u korist Armije BiH. Vodila se, znači, četiri godine teška rovovska, poziciona, borba. Tako je bilo skoro cijelom crtom razdvajanja u ravnoj Posavini. Sada slijedi teška i iscrpljujuća rovovska politička borba da se nespornazumi i počinjena zla izbrišu, i da narod opet nastavi da radi teške poljodjelske poslove, da se izmiri i sve što je uništeno zaboravi. Osim, naravno, života koji su nestali, i ljudi koji su diljem svih puteva, polja, sela, gradova i gradića, pokapani.

Pisac ovih redova dobro je zapamtio tu putnu oznaku Drinske i Vrbaske Banovine, a još snažnije dojmove nosi iz proteklog četverogodišnjeg krvavog rata na tlu BiH. Tu gdje je prije 50 godina bila crta između banovina, sada, godinu dana nakon Daytona, Ameri i druge međunarodne snage do zuba naoružane, kontroliraju crtu razdvajanja, osiguravaju slobodno kretanje prometnicom Arizona, i omogućuju nekada zaraćenim strama da njihovi građani trguju. Tu je danas popularna tržnica Arizona.

Pošto je nedavno donesena odluka o arbitraži Brčkog, najspornijeg dijela bivše BiH, mi smo se, samo dva dana kasnije, našli na crti razdvajanja u Porebricama, i pitali trgovce, građane, poljodjelatnike, (ovo je isključivo poljoprivredni kraj), prolaznike putem Arizone u oba pravca, kako se njih dojmila odluka o statusu Brčkog, godinu dana nakon Daytona. Ako bismo sve odgovore sumirali i u jedan zaključak sublimirali, moglo bi se reći ovo: "Kako je odlučeno godinu dana prije, tako

će biti i godinu dana kasnije". Drugim riječima kazano, obični ljudi procjenjuju da se ništa bitno ne može dogoditi i promijeniti u odnosu na status Brčkog i do travnja ili ožujka 1998. godine. Jedino što se u narednoj godini može desiti jeste da splasnu pritisci za povratak ljudi kućama, jer su se mnogi na novim staništima već snašli, a nemali broj će se snaći i u narednoj godini čekanja. Dalje, dosta je onih koji zbog iscrpljenosti i godina narednu odluku neće ni dočekati. Njihova djeca opet nemaju vremena za gubljenje i konačno će se odlučiti gdje će nastaviti živjeti. Oni iz inozemstva u velikom broju neće se vratiti, jer će umjesto u Bosnu produžiti u Ameriku, Kanadu, Australiju. U cjelini gledano u prostoru oko Brčkog i na koridoru, u godini polsije Daytona, malo se prognaćih i izbjeglica vratilo i u slobodne i međuentitetske prostore, jer ništa im nije bilo jasno, ništa sigurno, ništa obećavajuće. Na brzinu skrpljene vlasti i organi, federalni i bosanskohercegovački, ništa obećavajuće nisu učinili. U Posavini, iz izbjeglištva i progonstva, na zgarišta, pa i u čitave kuće i imanja, vratili su se samo stariji da spasavaju što se spasiti može, i da djeci koja su rastrkana po bijelom svijetu nešto maraka i dolara pošalju. U selima Bijela, Dubrave, Porebrice, Poljaci, Cerik, Skakava i dalje duž koridora, u prvi razred osnovne škole upisuje se jedva četvero-petero djece. Iz pet-šest sela ne može se formirati jedan razred pučke škole. Slično je sa srednjoškolicima, doraslim mladima za sluzenje vojnog roka, djevoj-kama za udaju.

Šta o odluci arbitra Roberta Ovena (ako je njegova), misle obični smrtnici, zainteresirali smo se samo dva dana nakon što je ona donesena; da status Brčkog ostaje nepromijenjen još godinu dana, odnosno da ostaje pod kontrolom vlasti RS, ali da će u Brčkom biti neki motritelj, neki supervizor Amerikanaca, koji će nadgledati hoće li se poštivati Dayton u vraćanju ljudi kućama, hoće li biti osigurana sloboda kretanja, hoće li obje strane imati otvoren pristup rijeci Savi i Luci Brčko, hoće li...

- Najbolje je bilo da je cijela BiH stavljena pod neki patronat UN. Pa vidite šta se dešava u Mostaru, vidite li da te ustrojene (formalno) vlasti, pa stranke koje su na vlasti, ništa ne mogu riješiti. Što oni misle dokle će to narod trpjeti", veli nam umirovljeni rudarski tehničar Anto Marjanović iz Tuzle. Pošto je ovaj motritelj rođen na samoj entitetskoj liniji, vis-a-vos Poreb-

rica, on je nešto imanja sačuvalao, i sada se vrnuo u svoje selo. Gleda odakle će koji dinar dodatno zaraditi, jer nema vjere da će mu ova vlast i država čestitu rudarsku mirovinu moći ikada više isplatiti.

Tržnicu Arizona izmisli su Ameri. Ona je u zoni razdvajanja u selima Dubrave i Porebrice. Ideja je plemenita. Ovdje se, odmah poslije Daytona počinju vidati ljudi iz oba entiteta, iz stotinjak gradova i sela. Trgovina i razmjena ih okupira tako da su na rat i zla skoro zaboravili.

- Ja sam sa ženom ovdje stigao brzo nakon nastupanja mira, kaže nam Stevo Milovanović, koji je iz Pelagićeve, ili nekog sela iz "srpske" općine Bosanski Šamac. Ovdje sam evo sklepaov ovu brvnaru, baraku, i u njoj pomalo birtijašim. Svaki dan imam svježe pečenje s ražnja, osnovne vrste pića, kavu. Ja i žena Anđa provedemo vodje po cijeli dan, a onda idemo kući na spavanje. Sutradan opet ponese mo zgotovljeno prase ili jagnje za ražanj, drva ili uglja za grijanje, i tako preživljavamo. Nitko nas ovdje ni za što ne pita, nemamo nikakvih obveza, nitko u ovu daščaru nije godinu dana provalio, Amerikanci su tu i oni su glavni u pravljenju reda. Pričalo se uoči donošenja odluke o Brčkom da će tržnicu zatvoriti, ali ništa se nije desilo. Tko je htio raditi radio je", kaže Stevo Milovanović, iz sprskog entiteta.

Šestanaesti je veljače, godine 1997. Snijeg pada iz neba i zemlje. Tržnica Arizona je sva u velikoj kaljugi. Teška vozila provalila dubravsku i bijeljinsku prahulju. Na jednoj baraci piše da je tržna uprava općine Ravne, ali se po uređenosti prostora ne bi moglo reći da je ovo ičija zemlja. Svi ovdje poslove odgađaju za sutra, u nedogled, kao što se odgađa i rješenje statusa Brčkog. Obični ljudi misle da Ameri sve rade, i sve planiraju tako da ovdje (u Bosni) ostanu u nedogled. Po mnogima to je i najbolje rješenje.

Arbitraža o Brčkom nije ukinula i zatvorila Tržnicu Arizona, ali je zima i neke neizvjesnosti utjecala da se ponuda i potražnja smanji. Pa ipak, i tijekom cijele zime promet je postojao, a nadati se da će proljetni dani donijeti nove poslove. Osnovno je da je ovdje sve jeftinije nego na pijacama u Tuzli, Srebreniku, Gradačcu, Brčkom, Banjoj Luci. Najveći protivnici ove međuentitetske pijace su profiteri iz okoline koji na Tržnici Arizone imaju veliku konkurenciju.

Dan kada smo ponovno bili u Posavini, na crti razdvajanja, dojmio nas se i po broju viđenih putničkih vozila koja su bez tablica jurili iz pravca Orašja prema Tuzli i Sarajevu, i po broju cisterni koje su prazne odlazile po gorivo za SFOR preko koridora.

Američki vojnici paze da se nezadovoljstvo arbitražnom odlukom ne pretvori u oružane sukobe

Ovaj dan dojmio nas se i po broju viđenih tenkova, žaba, helikoptera, aviona, kojima upravlja SFOR. I to je znak koliko su međunarodne snage pažnje posvetile donošenju odluke o arbitraži Brčkog, i predupređivanju incidenata.

Tu oko Tržnice Arizona poljodjelatnici se najviše bave uzgojem voća i povrća. Mnoge od njih uopće nije zabrinula odluka o Brčkom, nego kako nabaviti sjemena, gnojivo, strojeve, za zasijavanje polja. Trž-

nica Arizona im smeta kada na nju stignu jeftiniji gotovi proizvodi, ali im dobro dođe kada ovdje mogu kupiti robe koje mi nemamo, i to dosta jeftinije nego inače. Slično njima misle i tuzlanski ili ini inspektori, pa bi tržnicu ljeti zatvorili, a zimi otvorili. Skoro su počeli prijetiti da će Arizonu zatvoriti radi pristupanja razminkanju okolnih crta. I to nema nikakve veze s minama, nego s cijenama.

Mato BIKIĆ

Bosanska Posavina i Daytonski sporazum

Dr. Babić: Bosanska Posavina ne može ostati srpska

Predstavnik Odbora za cjelovitost bosanske Posavine, stručnjak Leksikografskog zavoda "Miroslav Krleža" dr. Marko Babić, ponovio je na tribini "Bosanska Posavina i Daytonski sporazum" u Kulturnom centru BiH u Zagrebu zahtjev Odbora da se to područje Bosne i Hercegovine izuzme od srpske vlasti i vrati većinskom hrvatskom i bošnjačkom pučanstvu.

Odbor je zatražio podršku od političkih, kulturnih i drugih institucija i uglednika u BiH, Hrvatskoj i inoemstvu, kazao je dr. Babić, te dodao da su ta nastojanja podržale brojne oporbene stranke u Hrvatskoj, crkvene vlasti u Hrvatskoj i BiH, te mnogi intelektualci i vodstva kulturnih institucija, dok je odziv iz inozemstva mali.

Kulturno i povijesno, a nadasve po zemljišnim knjigama, bosanska Posavina najmanje je srpska, kazao je dr. Babić ocijenivši Daytonski sporazum međunarodnom legalizacijom genocida. Srbi, koji su činili 27 posto stanovništva bosanske Posavine, ne mogu ni po kojem kriteriju postati njezini vlasnici, osobito nakon zločina koje su tamo počinili, kazao je.

Tribini o bosanskoj Posavini, na kojoj se poslije predavanja razvila polemična rasprava, bio je, uz ine, nazočan i veleposlanik BiH u Hrvatskoj dr. Kasim Trnka. (Hina).

Između dva broja

Mnogi su mi se žalili, kako ima dana kada ujutro osvanu zdravi i odmorni, a onda im se u glavu natenta neka misao ili napjev neke pjesme, i cijeli ih dan to drži. I meni se događaju slične stvari. Ovih me dana uporno opsjeda ona stara narodna mudrost - "PITATI ĆE STAROST GDJE JE BILA MLADOST?". Zaključio sam nakon upornog razmišljanja da to nije zbog mojih godina, jer do prave starosti ima još, nego iz nekoliko drugih razloga. Jednim dijelom je to što smo u veljači kada se svode računice za prošlu godinu. Na jednoj strani je država, na drugoj porezni obveznici-protivnici. Kako je tko prošao vidjet će se. Drugi razlog, po svoj prilici pravi, zbog kojeg mi se ta narodna mota po glavi, je što ona ima tijesnu vezu sa završnim računom (životnim) i matematikom kao znanjem. Ona se u osnovnoj školi, kada sam ja išao, zvala računica. Tek sam u Gimnaziji čuo za matematiku. Osim znanstvene definicije, dobro sam upamtio i riječi mojeg profesora, koji je tvrdio da matematika sama po sebi ne znači mnogo, ali čini čovjeka urednim, točnim, iskrenim, vrijednim... što znači da KAKO ŽIVIŠ U MLADOSTI TAKO ZAVRŠIŠ U STAROSTI, odnosno koliko naučiš da računaš kao mlad, toliko ćeš bogat umrijeti. Naravno, u materijalnom smislu. Znam kako je prošao taj moj profesor. Držao se svojih uvjerenja i završio kao siromah. Čini mi se da ću i ja tako proći. Tko nam je, u ostalom, kriv kada matematiku nismo iskoristili za $2+2=5$ kada nešto uzimamo i $2+2=3$ kada nešto dajemo. Sjećam se da je i moja majka mnogo puta probala izvući devetnaest iz petnaest kako bi sve u obitelji nahranila, ali je tek u rijetkim slučajevima uspijevala. Ni njoj nitko nije bio kriv što se u obitelji jedan bavio i fizikom, a deset otvaralo usta. Nekima jednostavno nije išlo.

Matematika je neke i proslavila. Nema na svijetu ni jednog infomedija koji ne reklamira sredstva za njegu kose. Još davno je jedan moćnik izračunao da na glavi ima samo nekoliko dlaka i dao si naručiti periku. Od tada se razvila čitava frizerska umjetnost. Da jedan kralj po imenu Pipin Mali (otac Karla Velikog), nije izračunao kako je suviše nizak za osobu na tronu, danas postolari vjerojatno nebi imali posla. Dao si je načiniti potpetice. Ovo je samo nekoliko primjera utjecaja računice ili matematike na ljudsku povijest. Od istočnjačkog računala abacus nastala su suvremena elektronska, bez koji Ameri nikada ne bi stupili na Mjesec. Ništa danas od civilizacije nebi bilo da neki zbog matematike ne skončaše prije vremena. Ako su i proživjeli malo dulje, onda su završili kao sirotinja. Sjetimo se Brunna, Galileia, Kopernika, Keplera, Tesle... Kažu da je i otac matematike, Arhimed, jedva izvukao živu glavu zbog svojih kružnica. Svi su oni računali točno. Međutim, sudbina je htjela da loše prođu i neki koji su računom htjeli ušičariti. Napoleon i Hitler su grdo pogriješili kada su računali da će sa Rusima lako izaći na kraj. Slična

MATEMA (O)TIKA

sudbina će snaći i podosta Srba u hrvatskom Podunavlju. Kada je u Podunavlje u sastavu UNPROFORA stigao i ruski bataljun, hvatali su se u kolo s ruskim vojnicima i pjevali: "Nās i Rusa -tristo miliona!". Igračima i pjevačima, a kolovodama sigurno, valjati će bježati. Opet zbog Rusa. Ipak, stoji neoboriva istina da oni koji matematiku koriste kao čistu računicu, bolje prolaze od onih koji učeći je žele obogatiti svoje duhovne vrijednosti.

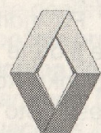
U svakom slučaju bez matematike, niže ili više, života nema, niti odnosa među ljudima. Za sve se pravi nekakva računica, bez obzira da li problem biva mali ili veliki, jer riješiti se mora. Političari u tome prednjače, obilato koriste i sve razvijene oblike ove znanosti. Kombinatoriku posebice. Za novi poredak na ovim prostorima postoji kombinacija $5+1-1=$ Hrvatska, BiH, Srbija, Makedonija, Crna Gora, Albanija - Slovenija. To lansira Europa. Ameri idu dalje $5+1+1+1+1+1+1+1=$ Hrvatska, BiH, Srbija, Makedonija, Crna Gora, Albanija, Slovenija, Mađarska, Grčka, Turska, Bugarska, Rumunija. Ni naši političari nisu imuni od svakodnevnog računanja. Tako je potpredsjednik Federacije izračunao da "ima puno razloga da nikada ne ode u Zagreb, ali zbog dugoročnih kombinacija interesa, ponekada će ipak otići". Pri tome je stalno računao sa sjevernom "kapijom" (Brčko) i južnom "kapijom" (Neum). Na zapadnu (Bihać) i najbližu Europi je zaboravio. Na televiziji su se dvojica tuzlanskih natezali oko 20 Bošnjaka u Stolac = 2.000 Hrvata u Bugojno = pilot program povratka prognanika. Ili 35 Hrvata na istočnoj = 9.000 Bošnjaka na zapadnoj strani Mostara. Nije izostala ni ona kako televizija spominje 71 kršenje ljudskih prava u Mostaru, a štiti o 57 kršenja u Tuzli. Dreka se podigla i zbog računice o pobjeglim Srbima od "Bljeska" i "Oluje". Onaj mješanac sa CNN-a tvrdi da ih je 500 tisuća, a hrvatski predsjednik 150 tisuća. Razlika je više nego li bezobrazna. Vjerujem u skromnost. Vjerujem i u podatke da na svijetu ima toliko razbacanih mina da po sadašnjem tempu čišćenja, za uklanjanje treba ravno 1.100 godina. Sklon sam da kao istinu prihvatim i statistiku (posebna disciplina u matematici) po kojoj su Hrvati u konzumiranju alkohola, prvi u svijetu. Materijalni dokaz sam neki dan čuo na Hrvatskom radiju Soli. Sretnog oca koji je dobio sina pozdravljaju pjesmom: "RAKIJA JE BOLJA NEG' MAJČINO MLIJEKOL". Možda je tako i bolje, rakijom se od stvarnosti može bolje pobjeći nego matematikom. Clinton, naravno, ne misli tako. Djelatnici American Airlainsa štrajkali su samo 4 minute. Toliko je, naime, trebalo da im stigne predsjednikova naredba o

zabrani štrajka. Eno ga živ je i zdrav, a zrakoplovi i dalje lete. Što bi se tek dogodilo da netko kod nas ili u Hrvatskoj zabrani štrajk. Sve Rehnovice svijeta bi se slegle na ove prostore. A tek oporba što bi načinila? Clintona muči nešto drugo. Tolika sila, a ništa od hvatanja osumnjičenih za ratne zločine. Bavi se mišlju da utemelji specijalne postrojbe za to. Problem je u onima koje treba pohvatati. Kakvo je stanje sada, izračunali su koliko im soli kao protumjera hvatanja treba, što najbolje pokazuje slučaj hrvatskog "dragovoljca" u Haagu. Sudkinja se prešla u računicama, sada bi da još što god pribroje dokazi.

Ja se, kako vidite, ne bavim politikom. Ali, od računica se ne mogu obraniti. Neki dan sam, (samo prostom računicom), na promociji Langove knjige o Dubrovniku, u kojoj spominje i rušenje sakralnih objekata, izračunao da toj istoj promociji prisustvuje i neki koji se baš nisu puno trudili da se katolička crkva u Tuzli ne ruši zbog slijeganja. Čuo sam i računicu generala Bagarića koja je nešto drugojačija nego 1993. Uporno je nabrajao opkoljene gradove Sarajeva, Tuzlu, Dubrovnik. Sela kao što su Srebrenica, Žepa, Busovača, Bila... nije spominjao. To su samo sela. Poslije jednog drugog skupa Hrvata u Tuzli, na maskenbalu u Hrvatskom domu, javio mi se jedan računadžija. Kaže da nikako ne može doći do računice po kojoj su maskirani Šokci u Vlahe tako dobro naučili i silne vlaške pjesme. Nikako da povjeruje da su to sve naučili u tijeku samih priprema za maskenbal ove godine. "Mora - kaže on, da su to mnogo godina ranije učili". Znam da će se sada ovi opravdavati: "Što da radimo. Ako smo se već u Vlahe maskirali, moramo se onda tako i ponašati". Vjerojatno će naći opravdanje i jedna vjernica koja je u crkvi kupila i posvetila svijeću crveno-bijeluplavu i sa nje skinula naljepljenu šahovnicu. Ona će reći: "Što će mi i šahovnica. Po boji se već zna da je to hrvatska svijeća! Svakako ću je morati odlepiti kada do nje dogori!". Na njezinoj hrvatskoj putovnici, šahovnica će sigurno ostati. JER, TO JE VIŠA MATEMATIKA!

Et to štovani čitatelji, malo smo putovali li kroz vrijeme uz pomoć matematike. Kroz prošlost i sadašnjost. Osobno mislim da vožanje kroz prošlost vrijedi više, jer će i današnja sadašnjost već sutra biti prošlost. Iz nje treba nešto i naučiti. Povijest franjevac "Bosne srebrene" je upečatljiv dokaz toga. Samo u vremenu od 1530. do 1878., glave je izgubilo preko 200 njezinih članova. Na temelju takve prošlosti i dan-danas imaju snage propovijedati toleranciju među ljudima. Učili su pravu matematiku. S meteoroloziima je nešto drugo. Večeras će vam reći kako su izračunali da će kiša padati sutra na večer. Jutros je osvanuo snijeg. Važno da nije kiša! A, čini mi se da je, ipak, najbolje onima što su rođeni 29. veljače. Nikada neće ostariti i pitati gdje je bila mladost. Tek svoje četvrte godine proslavljaju rođendan!

Motritelj

RENAULT

A.K.S. GRABOVIČKIĆ D.J.L. SA P.O. TUZLA

Tel. + 387 75 31 425, 821 186; Fax 821 186

CONCESIJA
GRABOVIČKIĆ

SALON VOZILA:
231-683
MALOPRODAJA
DIJELOVA:
233-420

Herberts
STANDOX
AUTOLACK

POSUĐENI INTERVIEW: Fra Petar Anđelović, provincijal franjevačke provincije Bosne Srebrene

Papa dolazi propovijedati, obraćati, pomoći kršćanima da budu bolji kršćani/Bez poziva predsjedavajućeg Predsjedništva BiH, Papa uopće ne bi mogao doći/Bosna je mrka zemlja, moguće ju je poznavati samo iznutra/Na početku razgovora za Vijesnik, provincijala Franjevačke provincije Bosne Srebrene fra Petra Anđelovića pitali smo kakav je, po njegovom mišljenju, danas položaj Hrvata u BiH.

- Položaj BiH Hrvata je zbilja zamršen. Za mnogo toga su krivi hrvatski političari, jer nisu imali jasnu predodžbu što hoće, ili nisu imali hrabrosti to javno izreći. To je dovelo do nesporazuma i do podjela, Hrvati su podnijeli velike žrtve i sada su u inozemstvu ili enklavama u kojima se grčevito bore za osnovna prava i ne znaju da li ostati ili bježati?! Nekad mi se učini potrebnim reći onima koji ne žele Bosnu i Hercegovinu neka odu i neka onima koji hoće ostati prepuste iznalaženje načina kako dalje. Pogotovo što neizvjesnost boli i stvara prevelike muke, a izrasla nesloga koristi drugi i sve nas više guraju u još veću nevolju.

Osim hrvatskog naroda u BiH u ovom ratu stradala je, i to teško, i Katolička crkva. Hoće li crkva imati snage za svoju obnovu?

- Kroz povijest hrvatskog naroda Crkva je tomu narodu bila najbliža u njegovim najtežim vremenima. Tako i u ovom ratu; kako u Hrvatskoj, tako i u BiH. Znam za mnoge slučajeve kada su svećenici svoje kuće ili samostane, čak i crkve, stavljali na raspolaganje da se u njih smjeste bolnice i usele prognanici. Možda smijem, na temelju toga, tvrditi da je Crkva iz ovoga rata izišla duhovno jača.

Veliki problem hrvatskog naroda u BiH je neizvjesnost, nezapošlenost, siromaštvo... Može li mu crkva pomoći?

- Jedno vrijeme se Crkva, barem u BiH, nalazila na putu da učini veliku pogrešku, nesvjesno, iz dobre namjere. Sa svih joj je strana sugerirano kako jedino ona može spasiti hrvatski narod, kako ga ona jedino može prehraniti, kako ga jedino ona može ujediniti, itd. Ta podvala je dolazila najčešće od nesposobnih političara. I stvarno je bilo došlo dotle da su ljudi Crkvu okrivljivali kad nisu imali što jesti ili ako ih je netko protjerao. Došlo je do zamjene teza, do zamjene odgovornosti.

Da budem potpuno jasan. Veliki sam zagovornik da crkveni ljudi sve trebaju učiniti da se ljudima pomogne, ali i ti isti

ljudi moraju imati više kuraže pa političarima reći istinu, upozoriti ih na pogreške. Ne odnosi se ovo samo na hrvatske političare. Drugi su možda i gori!

Ima slučajeva da svećenici grade nove crkve, a puk im bez krova nad glavom, ne može se vratiti u svoja sela. Šta kažete na to?

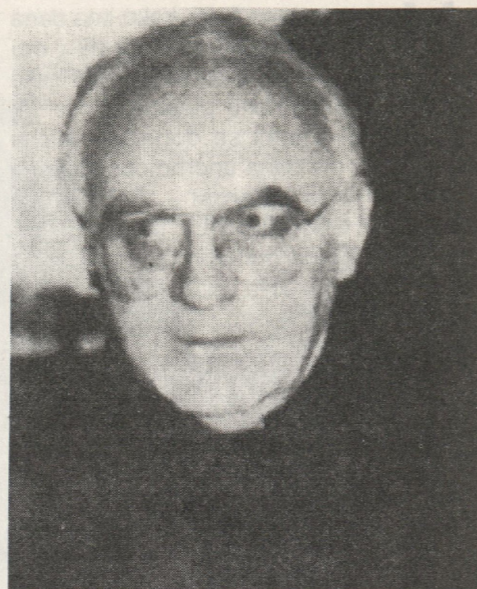
- Ljut sam. I mi smo članovima naše Franjevačke zajednice zabranili da to čine. No da budem do kraja korektan, ima ljudi koji kažu da svaki popravak crkve u selu, pa čak i novogradnja, ljudima daju sigurnost. Jednostavan čovjek razmišlja: ako već svećenik crkvu popravlja ili novu gradi, bit će da ima budućnosti i za nas katolike. Sve treba gledati sa više strana. No, ne odustajem od uvjerenja da najprije treba učiniti sve da se ljudi vrate i da se imaju kamo vratiti.

Neki svećenici iz BiH optužuju Republiku Hrvatsku za iseljavanje Hrvata iz BiH.

- Ako stvarno ima takvih, koji tako govore, treba ih nazvati luđacima. No, ovo je i prilika da se nešto drugo izvede na čistac. Bilo je svećenika koji su, i to javno, kritizirali politiku vodeće stranke u Hrvatskoj u odnosu na BiH, pa i sam sam to činio, ali uvijek uz napomenu da hrvatski političari dobro poznaju situaciju u Hrvatskoj, ali ne i u Bosni. Bosna je mrka zemlja, moguće ju je poznavati samo iznutra. Pa i unatoč tome svi su mislili da su pametniji od nas iz Bosne, da samo oni znaju što je za nas dobro i tko nas može voditi. Ako igdje, tu su činjene greške, iako nam je svima na srcu bilo dobro našeg naroda.

U interview-u Dnevnom avazu reis-ul-ullema Mustafa ef. Cerić kritički govori o kršćanstvu, što se može isčitati i kao napad. Može li se na taj način propagirati i utemeljivati ono što se naziva suživotom?

- Nije ni običaj, a ni lijepo, da se među ljudima vjere vode diskusije preko novina. Naravno, i to ne treba kriti, da postoje razlike između kršćanstva i islama i o njima se razgovara na teološkim fakultetima, na simpozijima, preko stručne literature. O konkretnom slučaju za koji me pitate ne mogu na ovome mjestu donijeti sud. Mogu tek izreći upozorenje da je najbolje kritički govoriti o sebi i o svojim postupcima. Svatko treba najprije "izvaditi brvno iz svoga oka", pa onda prijeći na vadenje "truna iz oka svoga susjeda", tako nas uči Isus Krist.

U već spomenutom interview-u reis-ul-ellema Mustafa ef. Cerić sumnja u iskrenost Katoličke crkve, prigovara joj zapravo ispolitiziranost. Je li to baš tako?

- Crkvi katoličkoj mnogo toga prigovaraju oni koji ne znaju što je ona. Crkva nije jedan čovjek! Međutim, ako Crkvu poistovjećuju s jednim čovjekom ili s jednom skupinom ljudi, onda je moguće, i to se događa, da Crkva griješi. Ali bez obzira na to treba se upitati: tko prigovara, iz kojih razloga i s kojim namjerama? Ako su namjere poštene i ako se dobro želi, kritika je poželjna.

Papin posjet Sarajevu mnogi iščitavaju kao uspjeh Izetbegovićeve videnja BiH. Što vi mislite?

- Zar i ovdje treba ispravljati "krivu Dri-nu"?! Katolici BiH, na čelu s biskupima i svećenicima, već godinama se mole za Papin pohod Bosni i Sarajevu, a to što se njihova želja poklopila sa željama drugih žitelja ove napačene države ne treba uzimati kao nešto loše. Zapravo, bez poziva predsjedavajućeg Predsjedništva BiH, Papa uopće ne bi mogao doći. Ali, onima koji Papin posjet vide kao "uspjeh Alije Izetbegovića" poručujem da se zabave svojim neuspjesima. Sjetite se samo, najprije im je bio kriv kardinal Kuharić zbog "svoje" vizije BiH i još neki drugi, a sada i sam Sveti Otac. Pa dokle ćemo?

Hoće li Papin posjet pridonijeti stvaranju mira u samoj Crkvi, mislim na tzv. hercegovački slučaj i na slučaj svećeničkog uključivanja u politiku, koji se tiče vaše Provincije?

- Papa dolazi propovijedati, obraćati, pomagati kršćanima da budu bolji kršćani. Dogodit će se to i ovaj put. Kada se radi o Hercegovini, poznato je Papino stajalište, a njegova živa riječ sigurno će značiti neke promjene nabolje.

Kako će se Papin posjet BiH odraziti na muslimansko-hrvatske odnose?

- Uvjeren sam - jako pozitivno, čak nimalo ne sumnjam u to. Muslimani-bošnjaci, pogotovo oni kojima je stalo do cjelovite, zajedničke BiH, raduju se tom posjeti i pridaju mu veliko značenje.

Andrija TUNJIĆ

IZJAVA BISKUPSKOG ORDINARIJATA

Domaća i svjetska politika, odgovorna za rješavanje ratne problematike u Bosni i Hercegovini, već godinama stavlja Mostar u žarište svega zbivanja na ovim prostorima. Kao da nema drugog grada i mjesta u kojem su počinjena razna ratna zla nego samo u Mostaru. Političari i zastupnici raznih zajednica i organizacija u obrani vlastitih interesa i postizanju svojih sebičnih ciljeva nastoje uključiti i optužiti i Katoličku crkvu zbog raznih događaja.

Tako se nepravdno i neodgovorno piše i izjavljuje u raznim domaćim i inozemnim sredstvima pripočevanja, kako predstavnici Crkve u Hercegovini drže fašističke govore, nasilno pokršćavaju ljude, uzurpiraju vakufsko zemljište, grade samostan na haremu, propovijedaju mržnju i razdor. Prešlo se s riječi na djela, pa se fizički udara po automobilima: dubrovačkog biskupa msgr. Želimira Puljića, vrhovne glavarice Školskih sestara franjevki s. Natalije Alvarenga; napadaju se vjerski objekti poput franjevačkog samostana u Mostaru, otimaju vozila, zlostavljaju i kamenuju vozači, progone nedužni ljudi.

Naša mjesna Katolička crkva želi živjeti, propovijedati, djelovati i svjedočiti Isusovu radosnu vijest spasenja namijenjenu svim ljudima, ograđujući se od svakog nasilja i svake nepravde učinjene s bilo koje strane. Odlučno stoji na strani nepravdno napadnutih i ugroženih, brani ljudska prava i vjerske i građanske slobode zajamčene međunarodnim deklaracijama i Božjim zakonom.

Ograđujemo se i odlučno odbijamo sve i pojedine neistine, klevete i sva nasilja, i u povodu najnovijih događanja i inače, koja se čine riječima i djelima nad vjernicima i predstavnicima naše Crkve s bilo koje strane. I spremni smo, s dokumentima i argumentima, izaći na svako objektivno sudište i odgovoriti u pojedinostima na sve ono što nam se nepravdno i zlonamjerno pripisuje.

OSMO ZASJEDANJE BISKUPSKE KONFERENCIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Poziv na duhovnu pripravu za Papin pohod

Članovi Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine pod predsjedanjem kardinala Vinka Puljića održali su u Sarajevu Osmo redovito zasjedanje 4. 5. i 6. veljače. U radu je sudjelovao i otpravnik poslova Apostolske nuncijature u Bosni i Hercegovini mons. Mario Cassari, a kao delegat biskupske konferencije dakovački i srijemski biskup mons. Marin Srakić.

Glede neposrednih priprema za dolazak pape Ivana Pavla II. u Sarajevo biskupi su osnovali Središnji odbor u koji su uključeni delegati iz svih bosansko-hercegovačkih biskupija. Za tu prigodu biskupi su uputili pastirsku poslanicu prigodom Jubileja 2000. obljetnice Kristova rođenja i pohoda Svetog Oca Sarajevu, pod naslovom "S Kristom u treće tisućljeće na svojim ognjištima i u svojim svetištima". Između ostaloga, ovom poslanicom biskupi žele promotriti duboko značenje Kristova dolaska na svijet i pozvati sve vjernike na duhovnu pripremu za pohod Svetoga Oca BiH.

Direktor Caritasa BiH dr. Miljenko Aničić izvijestio je biskupe o radu Caritasu a proteklom periodu i predstavio neke programe. On je upozorio na činjenicu da iz inozemstva stiže sve manje pomoći. Jedan od planova u radu Caritasu jest i pomoć za povratak prognanih i raseljenih osoba te nabava strojeva za obradu zemlje. Biskupima se obratio i savjetnik Caritasu Karlheinz Karte.

Na zasjedanju je bilo riječi o nekim izdavačkim pothvatima na razini Biskupske konferencije. Prvoga dana zasjedanja, 4. veljače, biskupi su predvodili misno slavlje u sarajevskoj katedrali za sve poginule u ratu, a povod je bila obljetnica masakra na sarajevskoj tržnici Markale.

(KTA)

KARDINAL VINKO PULJIĆ SUSREO SE S KOFIJEM ANNANOM

U razgovoru s glavnim tajnikom UN kardinal Puljić je zamolio za međunarodnu pomoć kako bi se osigurala jednaka ljudska i građanska prava svim državljanima BiH. Kardinal Puljić je upozorio na probleme s kojima se susreću katolici u većinskim muslimanskim područjima, naglasivši da "ekstremista ima na obje strane".

NEW YORK, 15. veljače - Nakon susreta s glavnim tajnikom Ujedinjenih naroda Kofi Annanom, u sjedištu UN 13. veljače, sarajevski nadbiskup kardinal Vinko Puljić izjavio je za američku katoličku novinsku agenciju CNS kako su "narodi u Bosni i Hercegovini žrtve sukoba interesa svjetskih sila koje se bore za što veći utjecaj na tome području". "Ipak, nije na Crkvi da upire prstom u vlade pojedinih država jer bi to moglo izazvati samo veće zlo", rekao je kardinal, te izrazio svoju nadu da će međunarodna zajednica učinkovito pomoći održanju mira u Bosni i Hercegovini. U razgovoru s glavnim tajnikom UN kardinal Puljić je zamolio za međunarodnu pomoć kako bi se osigurala jednaka ljudska i građanska prava svim državljanima te zemlje, bez obzira na nacionalnu ili vjersku pripadnost, među kojima je i pravo na povratak svakoga prognanika ili izbjeglice u njihove domove, te zamolio gospodarsku pomoć u obnovi i izgradnji gospodarstva Bosne i Hercegovine kako tamošnji stanovnici ne bi ovisili o humanitarnoj pomoći. Kofi Annan je, prema kardinalovim riječima, pokazao "veliki interes" za probleme stanovništva BiH i obećao stručnjake da ispituju trenutno stanje. Sarajevski se nadbiskup prije dvije godine susreo s Boutrosom Boutrosom Ghalijem, no nakon razgovora s Annanom smatra kako novi glavni tajnik ima "više sluha i stvarnog zanimanja za događaje u Bosni".

Kardinal Puljić je upozorio i na probleme s kojima se susreću katolici u većinskim muslimanskim područjima, kao što je problem muslimanske promidžbe u školama i javnim glasilima, te diskriminacija pri zapošljavanju, rekavši kako vjerojatno ima i slučajeva u hrvatskim područjima gdje hrvatska većina ugrožava prava muslimanske manjine. "Ekstremista ima na obje strane", rekao je kardinal, "ali muslimanski i državni mediji u Sarajevu izvješćuju je-dnostrano, te ne objavljuju ekstremističke muslimanske napade na Hrvate".

(IKA/CNS)

Ovih sam dana dobila od prijatelja kartu iz Njemačke. Nijemci imaju običaj koji mi se ne sviđa - na čestitkama, dopisnim kartama i razglednicama pišu prigodne tekstove. Prvo, to mi se ne sviđa što ja želim i napisati i dobiti napisanu osobnu poruku pa ma kako ona pravopisno i stilski bila problematična. Drugo, već napisana, tuđa misao vrlo je opasna za mlade ljude. Ona pridonosi, u općoj poplavi zaglupljivanja i blokiranja stvaralačke mašte, postupnom odumiranju potrebe za bliskim osobnim kontaktom koji u pismenoj poruci zna biti vrlo neposredan, kreativan i stvaralački, a da ne govorimo o emotivnoj vrijednosti osobne poruke.

Na mojoj karti pisalo je KOPF HOCH, što će reći GLAVU GORE! Svidjela mi se i ilustracija i poruka. Ovih dana treba mi, ili bolje reći treba svima nama, baš ta kratko sročena misao kao potpora u dilemama i nedoumicama koje nas okružuju.

Mi Hrvati imamo puno varijacija u svezi sa značenjem glave u nošenju sa životom. I srce je važno i ruke i duša, ali glava - ona je izgleda najvažnija.

PUNA MI JE GLAVA;
NA VRH MI JE GLAVE;
POPEO MI SE NA GLAVU;
PUČE MI GLAVA;
RADI MI O GLAVI;
OTPADE MI GLAVA;
DAJEM GLAVU;
SAGEO GLAVU;
PODIGAO GLAVU...

Zbilja, kada bi bilo kraj mislima, na različite načine sintaksično uobličena, u kojima iskazujemo svijest o značenju glave u životu?

Ono na što me nuka poruka s njemačke karte je razmišljanje o bitnosti položaja glave u odnosu na tijelo.

Kada čovjek pogne glavu, ili je tužan i nesretan, ili se nečega srami. Možda želi proći nezapaženo ili ne sudjelovati u razgovoru koji se vodi?

Čovjek uzdignute glave dostojanstven je, častan. Nema se čega sramiti, ni pred kim uzmicati. On razgovara sučelice sugovorniku i svjestan je svojih vrijednosti. Nije važno jesmo li tužni li sretni, žalosni ili veseli, naše glave moraju ostati - uzgor!

Govorim o političkom trenutku u kojem smo se našli mi bosanski, ili određeni, tuzlanski Hrvati. Kažem tuzlanski jer naša svakodnevica pokazuje da nam sudbina nije kolektivna. Nije isto biti vareški, bugojanski, sarajevski ili tuzlanski Hrvat. Ako na autu imaš tuzlansku registraciju, da si neznam kakav Hrvat, uvijek ćeš imati okapanja kod eventualnih privilegija što ih očekuješ, jer ih je onaj ispred tebe sa žepačkom tablicom imao. Ma koliko se čovjek držao po strani, laskajući sebi da može, kao intelektualac, tiho i bez osobne koristi uraditi mnogo za hrvatsku stvar, dođu trenutci u kojima te politika grubo zaokupi. I javno i privatno, i "tvoji" i "njihovi", pa nemaš kuda. Vidiš i osjetiš da svatko svoju brigu brine čak i oni što se kunu da rade za opću stvar. Ništa ne

Kopf hoch

ostane običnom čovjeku, nego da se vrati sebi i svojoj glavi - njezinu položaju.

Uzdici glavu i dobro otvoriti oči, držati svoju glavu u svojim rukama. Čak i kad smo naizgled obezglavljeni, ponašati se kao da je to privid. Ovih mi se mjeseci činilo da svi rade u korist naše štete i da to više nije ni nesvesno ni nespretno.

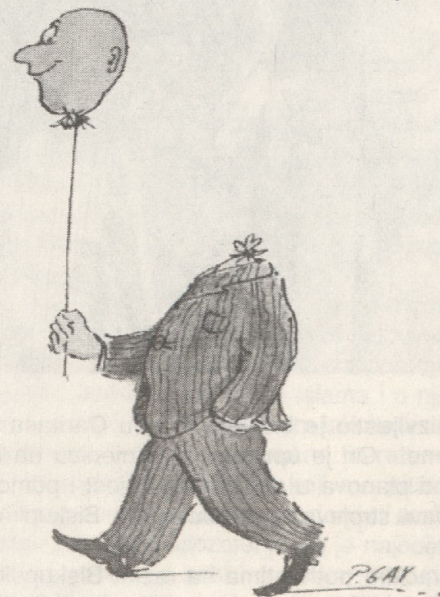
Imajući pred očima sve moje prijatelje i poznanike koji su otišli iz ovoga grada i moju želju da ne odem, razgovarala sam s ljudima do čijeg mišljenja držim, raspitivala se i pitala za prognoze. Nikad mi se nisu činili zabrinutijim i neodređenijim. Nisu me ohrabivali.

Pred par dana posjetili su nas fratarski prvaci, oni koji možda nemaju gotovih rješenja i sasvim egzaktnih uputa, ali koji sigurno nisu naivni i kojih se interesi poklapaju s našima. Kad sam jednog od njih po tko zna koji puta upitala šta će biti, hoćemo li ostati, gotovo uvrijeđeno mi je rekao: Ja šta ćemo?!

Razmišljala sam o ovoj škrtoj, šturoj, našoj rečenici. Ona se ne izgovara kao rečenica, nego kao jedna riječ, jedan leksem. JAŠTAĆEMO! I naglasak je samo jedan! Šta to sve znači?

To, prije svega znači - Što me džaba jedno te isto uvijek pitaš; zatim - Odgovor je jasan, nema velike priče; i, na kraju - Kud smo pristali osim ovdje.

Koliko me obradovala ova rečenica! Naslušala sam se o Bosni svakakvih priča.

Kopf hoch!

Marica PETROVIĆ

Hvali se mudrost onih koji su otišli, kudi naivnost onih što ostanu, ističe se požrtvovanost onih koji ustraju i brzopletost onih što su odselili, istovremeno se govori o povijesnom značenju ovih prostora i o njihovom beznačaju u žrtvovanju za opće dobro.

Sada više ljudi ne govore uvijeno, politički, u prenesenim značenjima. Ili su loši političari ili nam otvaraju oči? Samo što ne vele: Bjež'te dok ste čitavi. Svadaju se, ne daju jedni drugima u kabinete, prijete, gađaju ljude kamenjem dok se Bogu mole, kamenuju samostane - plaše nas.

A onda dođu fratri i kažu: Jaštaćemo neg' ostat'.

Ponovno na početku, ko biva malo ohrabrenija, počinjem se osjećati važno i mudro što nisam otišla, što imam svoj stan i posao i što sam na području "antemurale christianitatis".

"Vi, tuzlanski Hrvati nemate svoj lobi u Zagrebu", reče ovih dana jedan političar iz Zagreba.

To znači svašta i svakako se može tumačiti. Prvo, znači, svatko je za sebe i svatko se mora boriti za sebe. Drugo, znači, da svi oni Tuzlaci u Zagrebu nas ni na kakav način ne predstavljaju. Treće znači, kada mi trebamo svoj lobi mi nismo nikakvo, "predzide kršćanstva". Granicu su pomjerali, živimo u iluzijama! Četvrto, znači, da nama predstoji vrijeme svakolikog sazrijevanja i odbacivanja krivih predstavnika i prepoznavanja čestitih i poštenih ljudi. Neki ljudi se nikada ne bi povukli sami. Može ih se do mile volje prozivati i prepoznavati kao hohštaplere i profitere, oni ustrajno mute naše sudbine, stvaraju izmišljene nesporazume i konflikte i priželjkuju javne sukobe. Subverzivna komunistička svijest koja se ne da sakriti ni u nabrzinu naučenom hrvatskom novogovoru, pridonosi još više stanju beznađa i dezorijentacije našeg čovjeka. Takvo stanje njima odgovara, jer kada bi se sveli računi i stvari izvele na čistac, oni bi bili jasni i razotkriveni.

GLAVU GORE! Glavu u svoje ruke i razbij zid.

Jedna misao kaže - Ne možeš glavom kroz zid, a mi smo izgleda pred zidom. Kako se poslužiti svojom glavom? U svakom slučaju ne treba lupati. Strpljivi će dočekati da se zid sam uruši. Samo se treba držati pravilno kako se ne bismo našli u ruševinama.

Gledam u kartu s čudnom porukom i nisam sigurna jesam li u pravu što imam protiv gotovih tekstova na dopisnicama. U austro-ugarskoj vojsci postojale su takove uniformne karte za javiti se kući. Na njima je pisalo: Živ sam, zdrav sam i dobro mi je. I zbilja, šta bi čovjek važnije mogao poručiti kad je u neizvjesnosti? Ima mudrosti u ideji da se napiše određena fiksirana pismena poruka. Kao u mom slučaju. Meni ovih dana nije trebao nikakav drugi savjet osim ovoga što mi ga upućuje obezglavljeni čovjek sa slike - GLAVU GORE -

PROSLAVA VALENTINOVA I POKLADA U ISTOM DANU

SVI ZALJUBLJENI SLAVE VALENTINOVO...

ČLANICE UDRUGE HRVATSKA ŽENA S RAVNATELJEM HRVATSKOG GLASNIKA

SENIORI, TAMBURAŠI HKD "NAPREDAK"

U ozračju ove ugodne večeri u kojoj su nam ugađali profesionalni ugostitelji hotela "Bristol" nije izostala ni jedna tradicija - svi smo imali pune ruke i pune usta ukusnih pokladnica. Zašto ne reći, sve je to djelo naše samozatajne sestre Zdravke iz samostava sv. apostola Petra i Pavla u Tuzli. U ovim pokladnim danima, zahvaljujući njoj, pokladnica je bilo u učionicama Gimnazije, u zbornici i u Hrvatskom domu - do

mile volje. Tako se ona diskretno, već tradicionalno pridružuje našim slavljinama i pridonosi kvaliteti općeg ugođaja.

U kasnijim satima, kada se mladež povukla, ostali su stari Tuzlaci i sa sjetom si koju zapjevali, sjećajući se davnih zabava.

Bilo je romantično i starinski jer je Braco Križan kupio dugmetaru... "Ima dana kada ne znam što da radim".

M. P.

KRABULJNA VEČER 8. VELJAČE U HRVATSKOM DOMU...

JUNIORI, TAMBURAŠI HKD "NAPREDAK"

SVJEDOČANSTVA

U ovoj rubrici donosimo svjedočanstva i sjećanja običnih ljudi koji žive u tuzlanskom kraju, a stariji su od šesdeset godina.

Prvi naš sugovornik je gospodin Vilko Baumgartner.

Rođen je 1928. godine u Kreki. Osnovnu školu je završio kod časnih sestara u Klosteru i dva razreda niže gimnazije. Poslije toga električarski zanat kojim će se baviti cijeli svoj radni vijek od četrdeset i dvije godine staža. Oženjen je iz Vijake kod Vareša. Otac troje odrasle djece, od kojih, nažalost, ni jedno nije u ovom kraju.

Vilko je čovjek vedra duha. Praktičan katolik, dosljedan Hrvat. Sve to baštini od svoje majke Ane iz Uskoplja (g. Vakufa) i oca čestita radnika iz Beča koji je po Dekretu austrijske vlade došao u Tuzlu i tu ostao do smrti.

HG: G. Vilko, pričajte nam o sebi. Već sam spomenuo neke stvari iz Vašeg života. Započnimo sa djetinjstvom. Ispričajte nam nešto o onom što će vam kasnije najviše koristiti.

V. Baumgartner: Imao sam dosta dobro i sigurno djetinjstvo. Bilo nas je dvoje djece. Ja sam kao jedinac bio posebno pažen. U tome se isticala moja baka. Otac je bio zanatlija i radio je na bušotinama. Uglavnom je po cijeli dan bio izvan kuće, tako da je sav odgoj preuzimala majka. Bila je pobožna i vrlo odana crkvenoj zajednici. To će se odraziti i u mom životu, tako da sam uz sva iskušenja, kojih nije bilo malo, ostao vjeran Crkvi do danas.

Osnovnu školu sam pohađao kod časnih sestara u Klosteru. Sjećam se dobro te škole. Ispred nje i pozadi je bilo puno cvijeća. Sestre su bile ozbiljne i drage. Voljele su djecu i djeca su voljela njih. Posebno su posvećivale pozornost odgoju u vjeri i čovječnosti. Često su nam govorile o ljubavi prema roditeljima i bližnjem. Sjećam se proslava Majčina dana. Kao da sada gledam majke kako sa suzama u očima slušaju naše recitacije i priredbe što smo ih priređivali za taj dan.

Sestre su nas posebno učile podnositi nepravdu i uvrede. Uvijek je bio Isus primjer. Svake bi korizme stavile u učionicu narisanu Kristovu trnovu krunu. Učile bi nas da činimo žrtvice za nekog i svaki bi put nakon uspjeha prekrizili jedan trn u toj Isusovoj kruni. To je išlo dotle da bi sestra učiteljica morala crtati ponekoliko Isusovih kruna sa što više trnova na njima jer smo ih često precrtavali. Naravno, djeca ko djeca, po neko bi precrtao za jednu žrvu i dva tri trna!

Iako je to na nas činilo veliki utjecaj, ipak bi ponekad učinili po koju magareštinu. Znao sam sa društvom ostati u "reštu".

Jednom sam sa svojim drugom Gojo Nardijem ostao u reštu pa smo pobjegli kroz prozor. Nismo smjeli na kapiju da nas učiteljica ne vidi, već smo preskakali ogradu koja je bila šiljata, pa se Nardi nabio. Srećom u blizini je bio jedan bolničar pa ga je skinuo i ranu zavio.

Kad bi nas netko izazivao, pa bi se požalili u školi, sestre bi nas korile: "Sram vas bilo, Isusa su pljuvali i udarali, pa on nije ni riječi progovarao, a vi ne možete to malo podnijeti".

HG: Što mislite da li je to uvijek dobra odgojna metoda? "Tko tebe kamenom, ti njega komadom kruha"!?

V. Baumgartner: Mislim da nije! To bi bilo dobro kad bi svi bili tako odgajani. Ali se čovjek ponekad nađe pred slijepim ljudima koji ne vide nikakve dobrote. Tada se mora izabrati ipak neka druga metoda. Rasvijetlit ću to baš jednim primjerom iz mog školovanja. Kad bi išli iz škole morali smo jedan dio puta ići u redu dvoje po dvoje. Otrpilike, to je bilo do doskorašnjeg kina Centar. Tamo tada nije bilo kino nego kasnije. Često su nas izazivala muslimanska djeca, pa čak i tukla. Mi smo se žalili sestri učiteljici, a on bi nam odgovarala po onoj gore šabloni: "Isus je trpio i..." Međutim, nama je dodijalo, organizirali smo društvo, pa smo ih dobro dočekali. Od tada nas nisu više nikad dirali!

HG: Ispričajte nam nešto o tome kako su se djeca družila, da li je bilo kakvih dječjih ili mladenačkih organizacija?

V. Baumgartner: Mnogo je toga bilo. Što u okviru crkvene zajednice, što u okviru Hrvatskog doma, i HKD "Napretka", sportskog društva "Zrinski", "Hrvatskog Sokola".

Ja sam bi član "Križara". To mi je bilo najdraže udruženje mladeži. Imali smo i svoju Himnu. Otpjevat ću vam početak:

Križarski rode, zastave gore
Za vjeru našu naprijed u boj.
Križevi naši neka nas vode
u rajске dvore, u rajski svijet.

Naravno, kao i sve drugo i to nije išlo bez smutnje. Tu su se znali ubacivati razni aktivisti, protivnici katoličanstva i Hrvatsstva. Npr. u Sokolu u Kreki ubacilo se nekoliko Srba koji su više nametali Jugoslavenstvo i Srpstvo. Pjevalo se kralju, učile srpske pjesme itd. Doduše, tu je bilo pogodno tlo, jer mnogi od tih katolika su bili pripadnici različitih nacionalnosti, kao Česi, Mađari, Slovenci, Austrijanci itd. Oni su uvijek bili režimlje. Tako su isto dočekali NDH i dobivali nagrade. A kad je to prošlo, onda su oni koji nisu bili protjerani 1945. godine, postali pravi boljševici.

Pričali su kasnije da je predsjednik križara neki Anto Ajanović, koji nas je, da bi se maskirao, mučio sa dugim molitvama, a kasnije se otkrilo da je cijelo vrijeme bio pripadnik komunističke partije. Izgubio se negdje u partizanima!

HG: I tako je to teklo sve do drugog svjetskog rata. Kako si doživio taj rat?

V. Baumgartner: Bilo je teško. Rat ko rat. Slično je bilo kao u ovom sada. Samo što sam onda bio mlad i nisam to doživljavao ovako kao sad kada imam djecu i unučad. Kad je započeo rat imao sam već trinaest godina. Znači prvo mladenaštvo sam proveo u ratu. Mnogo toga mi vrvu u glavi. Sjećam se Hadžefendićeve bojne i kako su izgledali. Bili su nam privlačni. Muslimani pod hrvatskim barjakom. S njima je bilo i katolika.

Najupečatljiviji doživljaji su bili pad Tuzle pod partizane i njihovi zločini koje su činili svima onima koji su na bilo kakav način sudjelovali u vlasti i vojsci NDH. Pobili su dosta nevinih i dobrih ljudi. Što je propustio Cvijetin Mijatović 1943. godine dovršio je poznati zločinac, tzv. Budoni. Poznata je njegova deviza "Samo mrtav protivnik ti nije neprijatelj". "Ubili su našeg katehetu i dobrog čovjeka Dujmušića i mnoge ugledne građane. Mi radoznali dječaci bi se prikradali bunkerima na mezarju iznad današnje hale Mejdana. Tamo bi vidjeli kako streljaju ljude svezane žicom. Tu bi bilo po dvadesetak ljudi. Radili su to uglavnom noću. Bilo je jako mučnih scena. Tako sam jednom sudjelovao u otkopavanju streljanog oca mog druga Franje Osvalda. Streljan je u nekadašnjim domobranskim rovovima u mezarju iznad Mejdana. Ja sam ga držao za glavu. Budući da je leš bio već opuzao, odjednom mi je glava iskliznula iz ruku. Ostala mi je samo kosa u rukama s kožom. Kad sam to pričao kod kuće, sestra je povraćala.

HG: Koliko je katolika bilo u Kreki tih godina?

V. Baumgarten: Može se reći devedeset posto! Kad je završio rat mnogi su protjerani, kao suradnici okupatora i slično. To su uglavnom bili zanatlije i radnici, dosta se siromašno živjelo. Posebno su nas lihvarili trgovci iz Tuzle. Znao se događati da nam neku stvar prodaju po dva tri puta.

HG: Kako to?

V. Baumgarten: Pa lijepo. Svakog mje-seca bi se u poduzeću gdje bi tko radio dizala tzv. fasunga - namirnice: brašno, šećer, kava, karabit itd. Žene bi od toga nosile trgovcima jedan dio i prodavale za novac. Trgovac bi to kupio jeftinije od njih, pa onda prodao poduzeću.

HG: Ispričaj nam ukoliko kako je bilo u poratno vrijeme?

V. Baumgarten: Kad se rat završio ja sam već imao 17 godina. Te godine sam već počeo raditi. Nije bilo lako. Uvijek si morao paziti šta ćeš reći. Među katolicima je posebno vladao nekakav strah, jer smo bili kao crne ovce. Teško je imati osjećaj da si gubitnik. Sad su gospodarili neki

partizani i skojevci. Posebno su mi išle na živce žene skojevke.

Uvijek sam se držao vjere. Doduše, tada malo opreznije, ali smo išli u crkvu. Radio sam kao električar. Bio sam dobar majstor, poslušan i strpljiv. Upravo onakav kako su nas učile časne sestre i mislim da mi je to dobro pomoglo. Kad god sam doživio nekakav prezir što nisam skojevac, sjetio bih se one opomene: "Isus je bio i udaran i popljuvan, pa se nije bunio, što se ti vrijedaš, proći će i to!"

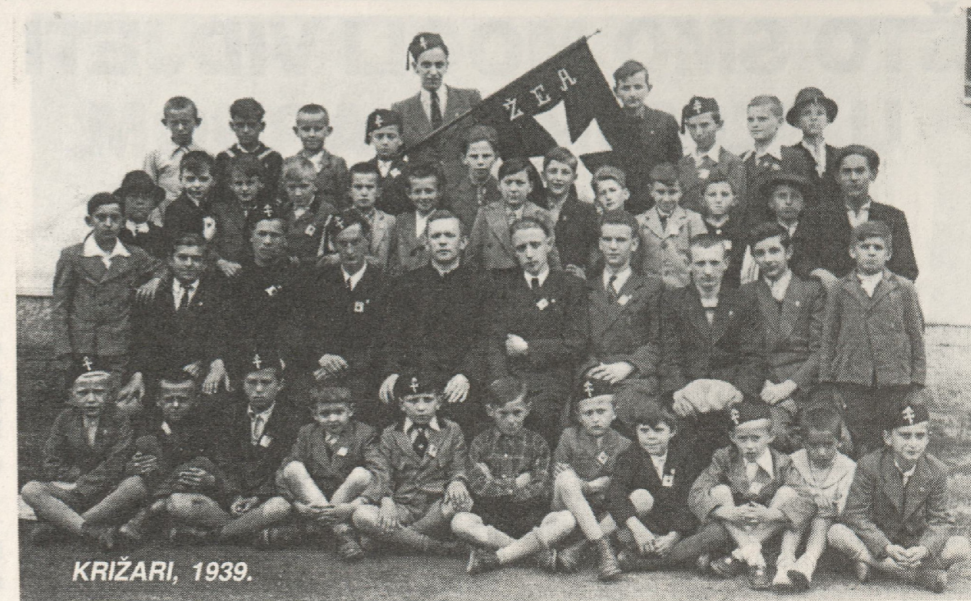
HG: Sigurno poznaješ mnogo svećenika koji su prošli kroz ovu župu? Koji ti je ostao u najljepšoj uspomeni?

V. Baumgarten: Svi su mi bili dragi i dobri. Ali, eto kad bi birao, najviše me je oduševljavao pokojni fra Ivo Krešo. Nekako nas je znao okupiti. Ohrabriti!

HG: Ispričaj nam još po neku zanimljivu zgodu iz poratnog razdoblja?

V. Baumgarten: Ima mnogo toga što čovjek doživi samo mu se treba otvoriti rudnik sjećanja. Pa evo ispričat ću vam o jednoj proslavi sv. Barbare. Čini mi se da je to bilo oko sedamdesete godine. Jedna se grupa rudarskih inženjera katolika dogovorila da proslave sv. Barbaru zaštitnicu rudara. Znaš to su komunisti bili dokinuli. Oni su to dogovorili u najvećoj konspiraciji. Pozvali su i mene. bilo je to u gostionici kod Pepija u Kreki. Naručili smo piće i mesu. Sjedili i pomalo pill i mezili, kad eto ti na vrata gostionice pokojnog fra Vitomira Vozetića. Bio je u civilnom odijelu. Tih godina je on bio župnik u Spionici i gradio je novu župnu crkvu. Ja sam mu pomogao što sam za tu crkvu besplatno uveo električne instalacije. Trebale su mu neke još informacije oko toga, pa me je potražio kod kuće. Moja ga je žena uputila da me tu potraži.

Čim sam ga ugledao, ustao sam od društva i sjeo s njim za drugi stol. Pričali smo i on je ponešto zapisao što je već trebalo. I dok smo mi tako razgovarali,

KRIŽARI, 1939.

vidim ja da se moje društvo ubrzo počeo rasipati. Nije bilo zadugo, nestadoše svi. Pitam se u sebi što li je to bilo? Velim, da se nisu šta među se posvadašili?

I tek ću kasnije doznati pravi razlog. Kad su ugledali Vitomira i još kad su vidjeli da on sa mnom nešto razgovara i zapisuje, budući da ga nisu poznavali, mislili su da ih je netko provalio kod UDBE i da je on udbaš. Pobjegli su, kako se ono kaže, glavom bez obzira.

To samo govori koliko su ljudi živjeli u strahu. A imali su i pravo, kad se uzme sve u obzir od pada Tuzle 1944. godine, pa do komunističke propasti ovih godina.

Doduše, kad govorim o njihovoj propasti, nisam još siguran. Sve mi se čini, da su se mnogi prekamuffirali sada u ove razne stranke i da čekaju svoj novi rođendan.

HG: I na kraju, želite li još nešto posebno naglasiti?

V. Baumgarten: Znao bih nekako da ostane zapisano, ne toliko da bi se ja hvalio, nego kao primjer mojim unucima, da sam uvijek bio vjeran svojoj crkvenoj zajednici. Da se nisam nikad stidio što sam katolik i Hrvat. Ni u najtežim vremenima

nisam izbjegavao pomoći crkvi. Posebno me je veselilo kad se gradila nova crkva da mogu u njoj i ja nešto oko struje uraditi. I to uvijek besplatno. Uveo sam električne instalacije u našu staru crkvu i to iznova, kada je bila renovirana 1966. godine. Kasnije sam održavao električne instalacije, i u crkvi, i u samostanu. Uveo sam struju u još nekoliko crkava: Špionica, Dubrave kod Brčkog, Osova, Šikara. U tome mi je svesrdno pomogao moj majstor sa zanata stari Ivan Lesjak.

Radujem se da će uskoro biti, ako Bog da, novi školski centar na mjestu nekadašnjeg Klostera. Nažalost bez mojih unuka, jer su oni sada u Rijeci i tamo idu u školu. Međutim, ipak se radujem da će to mjesto oživjeti. To je dokaz da je pravda spora ali dostižna.

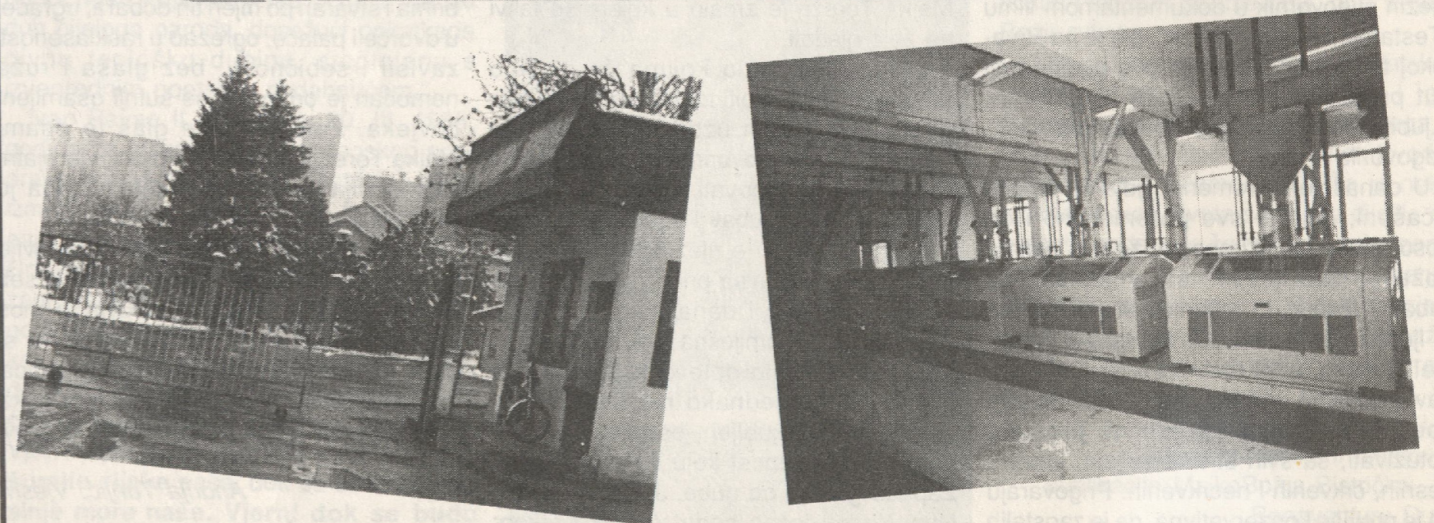
Hvala vam što ste mi posvetili pažnju i sa mnom razgovarali. Imamo i mi jednostavni ljudi što reći, a ne samo oni političari. Nastavite tako.

Inače vam moram reći da mi je jako drag Naš Hrvatski Glasnik. Rado ga pročitam i po nekoliko puta. Sve ste zanimljiviji i raznovrsniji. Hvala vam za sve!

mlin ljubače d.d.

"Husinski rudar"

ŠTO SMO MOGLI VIDJETI U DOKUMENTARNOM FILMU "TESTAMENT MAJKE TEREZE"

Rainer Maria Rilke je svakodnevno s mladom Francuskinjom, svojom prijateljicom, šetao ulicama Pariza. U tim šetnjama prolazili bi pokraj mjesta na kojem je na tlu sjedila prosjakinja i prosila. Pružala je ruku, nije molila i zahvaljivala nego je tupo i tužno živjela svoj sirotinjski život. Rilke joj nikada nije ništa dao, dok je njegova prijateljica često poklanjala nešto novca. Jednog je dana prijateljica pitala Rilkea zašto joj on nikada ne daje. "Trebali bismo darovati njenom srcu, ne ruci", odgovorio je on.

Nekoliko dana iza toga Rilke je donio bijelu rascvjetalu ružu i položio je u ispružen, naboranu ruku sirotice. Tada se dogodilo nešto neočekivano. Prosjakinja je podigla pogled, pogledala neznanca, mukotrpno se podigla s tla, krenula za njegovom rukom, poljubila je i otišla s ružom u ruci. Čitav tjedan iza toga starica se nije pojavila, mjesto gdje je prosila bilo je prazno. A onda se prosjakinja opet našla na svome mjestu, nijemo je i ravnodušno pružala ruku da joj se nešto udijeli. Vidjevši to Francuskinja je začuđeno upitala pjesnika: Pa, od čega je sve ove dane živjela? "Od ruže!", odgovorio je Rilke.

Dajući joj ružu, Rilke je prosjakinji darovao nadu. I vjeru u ljudsku dobrotu! Međutim, što se od tada u ljudskom rodu promijenilo? I danas je malo onih koji vide ljudsko stradanje. Malo ih je koji darivaju, a da ne očekuju uzvrat. A tako je puno onih koji se ni ne osvrnu na onim kome udjeljuju milostinju, ponašaju se kao da ih i ne vide. No i za te nevidljive postoji Rilkeova "ruža". Ta ruža je Majka Tereza, poglavarica "Misionarki ljubavi".

Pravi put života

"Koja je vaša oporuka, vaš testament?", pitao je Majku Terezu njemački novinar, njezin sugovornik u dokumentarnom filmu "Testament Majke Tereze", što je na Hrvatskoj televiziji 8. siječnja ove godine prvi put prikazan, a 11. veljače i repriziran. "Ljubite jedni druge kao što Isus ljubi vas!", odgovorila je ona.

U današnjem vremenu, gdje su kriteriji iščašeni, gdje je sve poremećeno i do apsurdnosti iskarikirano, može li se ljudima poželjeti išta ljepše, išta vrijednije, od ljubavi? Izričući tu rečenicu Majka Tereza je ljudima pokazala put života. Ali i sumnje! Dakako, u toj rečenici misionarke ljubavi sadržana je žrtva. Ali i nada! Upravo zbog toga Majku Terezu ne prestaju optuživati, sa svih strana svijeta, lijevih i desnih, crkvenih i necrkvenih. Prigovaraju da je previše konzervativna, da je zaostalih

moralnih i religioznih uvjerenja. I da je autoritativna!

Naizgled, nama roblju potrošačkog svijeta, sve to možda izgleda opsjednutost, fanatizam, pa čak i mazohizam. No, promislite! Ako smo rođeni za smrt, ako život živimo otimljući ga smrti, njezina ljubav jest vječni život! Zato, sve više i više ljudi u njoj pronalazi zaboravljenoga sebe. "Život je san, učini od njega stvarnost!", njezina je poruka.

Isus Krist i njegova žrtva njezin je put kroz ovozemaljskost. Još od dana kada je, kako je pomalo sama ironično kazala, bila umrla, a Sveti Petar ju nije htio primiti u nebo već joj je rekao da se vrati pomagati ljudima. "Isus je žrtva koja se prikazuje na svetoj misi za grijeha svijeta i moje grijeha", može reći samo osoba kojoj je Isus istinski uzor, početak i kraj, nada i želja, trenutak i vječnost. I zato ona ne prestaje darivati ljubav.

Bujni vrutci ljubavi

"Kada ljudi vole jedni druge približavaju se Bogu", rekla je u tom filmu Majka Tereza, a njezine oči zračile su čudesnom svjetlošću. Dok je to izgovarala borama izbrazdano lice, na kojem su urezane sve provalije i stranputice prolaznosti činile su se kao izvor, bujni vrutak ljubavi. Za sve žedne! Pa ipak, još ih je mnogo koji se sklanjaju.

Jer, nasuprot njezinoj ljubavi, prožetoj žrtvovanjem, mi većinom poznajemo ljubav kao nešto gotovo apstraktno, samo kao primanje. Rijetko tko o ljubavi razmišlja kao o beskrajnoj žrtvi, kao o davanju bez vaganja i uzvratanja. Kada je život tijelo, tjelnsi oklop, pohota i udovoljenje pohoti, onda je razumljivo da egoist ne osjeća ni za koga osim za sebe. I nikoga poslije sebe i od sebe ne vidi. Nasuprot njima, Majka Tereza je zrcalo u kojem se takvi ne žele gledati.

Stoga ih je malo kojima će njezino shvaćanje ljubavi biti ideal, a puno je više onih koji egoizam uzdižu na pijedestal ljubavi. A da ne govorimo o onima koji su ljubav naučili kupovati novcem! Kojima je novac jedina ljubav i bijeg od samoće. Dakako, takvima je njezina ljubav nešto kao davna, pradavna priča, apokrif, nešto posve anakrono i danas neprihvatljivo. Naprosto im je smiješna.

"Guba je doista gotovo nepodnošljiva bolest: ali podjednako nepodnošljiv je osjećaj ne biti ljubljen, ostavljen i nepoželjan. Osamljenost koju sam vidjela na Zapadu gora je od gube. Jednom mi je u New Yorku došao bogat čovjek i rekao:

**NJEZINE SU OČI ZRAČILE
ČUDESNO SVJETLOŠĆU:
Impresivno se doima lice Majke
Tereze, izbrazdano borama, u
kojem kao da su urezane sve
provalije i stranputice
prolaznosti a opet se čine kao
bujni izvori ljubavi**

Ona je milijunima ljudi, koje svijet ne vidi i zaboravlja, pomogla da u sebi otkriju najbolje: srce života. Ona je most kojim se premošćuje šutnja i put kojim se stiže do Rilkeove ruže i ljubavljub obdarenog čovjeka. Ona svojim životom pokazuje kako se mogu ostvariti ljudski snovi

Molim vas posjetite me. Ja sam gotovo slijep i moja se supruga gubi. Oboje umiremo od usamljenosti. Želimo čuti oko sebe ljudski glas".

Iako je taj čovjek, po njezinom kazivanju, imao prekrasnu kuću i golemo bogatstvo, "bio je bjedniji od siromašnog gubavca iz Kalkute". Bio je željan čak i ljudskog glasa.

Svijet potpuno predan materijalnim dobrima i stvaran po mjeri tih dobara, ugrađen u dvorce i palače, ogrezao u rasklašenosti, zavisti i sebičnosti, bez glasa i ruža, nemoćan je oduprijeti se šutnji osamljena čovjeka. Zato što čuje glas te osame Majka Tereza je, iako bez moći, vjerojatno najmoćnija osoba na svijetu. Stoga joj prigovaraju, ne podnose je i boje se!

Jer, ona je milijunima ljudi, koje svijet ne vidi i zaboravlja, pomogla da u sebi otkriju najbolje: srce života. Ona je most kojim se premošćuje šutnja, put kojim se stiže do Rilkeove ruže i ljubavljub obdarenog čovjeka. Ona svojim životom pokazuje kako se mogu ostvariti ljudski snovi.

Andrija Tunjić, Vjesnik

HRVATSKO NACIONALNO MARIJANSKO SVETIŠTE

**Dušo Duše Hrvatske,
Isusova Mati,
Sunce naših stradanja, ne
prestani sjati!**
(JERONIM KORNER)

Čitav svijet je posut Marijinim svetištima, jer su kršćani uvijek u Mariji gledali zvijezdu koja pokazuje put na stazama ovozemaljske povijesti. Njezino ime koje ima preko 70 značenja: sunce koje obasjava, kraljica, uzvišena žena, sama ljepota, Božja ljubav... zatim: Najljepši ures Hrvatske, Drevna zaštitnica Hrvatske, Slava crkve zagrebačke, Odvjetnica Hrvatske, najvjernija Majka (Advocata Croatiae, fidelissima mater), Početak boljeg svijeta (Mundi melioris origo)... govori o njoj kao majci i ženi iz čijeg se srca izljevaju ljubav prema djeci. Kršćani su je voljeli i vole jer je ona jedina ostatak naše nekadašnje slave, one iz raja zemaljskoga.

Papa Ivan Pavao II. o Marijanskim svetištima kaže: "Marijanska svetišta su mjesta koja svjedoče o posebnoj Marijinoj prisutnosti u životu Crkve. Ona su dio duhovne i kulturne baštine naroda i imaju veliku privlačnu i izjaravajuću snagu... Marijanska su svetišta poput majčine kuće postaje predaha i odmora na dugu putu koji vode Kristu; ona su kovačnice gdje se jednostavnim i poniznom vjerom "siromaha u duhu" (usp. Mt 5,3) uspostavlja dodir s velikim bogatstvom koje je Krist povjerio i darovao Crkvi, a posebno sakramentima, milošću, milosrdjem, ljubavlju prema braći koja trpe i bolesnicima. Marijanska su svetišta prave dvorane Posljednje večere gdje sve vrste vjernika imaju radosnu mogućnost da urone u obilnu molitvu s Marijom, Majkom Isusovom (usp. Dj. 2,14), ne samo na liturgijskoj molitvi nego i u zdravim oblicima pučke pobočnosti koje nerijetko očituju vjerski duh cijeloga naroda, dosežući pokatkada divnu teološku dubinu, sjedinjenu s izvanrednim poetskim nadahnućem."

Ivan Pavao II. u nedjelju 20. III. 1988. godine za vrijeme svoga anđeoskog pozdrava govorio je o Mariji Bistrici i rekao između ostalog: "Drago mi je spominjanje najpoznatijeg svetišta presvete Djevice u Hrvatskoj završiti riječima što ih je na zagrebačkom zavjetnom hodočašću 1935. godine rekao ondašnji nadbiskup-koadjutor koji je kasnije postao kardinalom, mons. dr. Alojzije Stepinac: **Obećajemo Ti da ćemo ostati vjerni i iskreni štovatelji. Vjerni dok budu žuborili potočici naši, šumile rijeke naše, dok se bude pjenilo sinje more naše. Vjerni dok se budu**

zelenile livade naše, dok se budu sjenile tamne šume naše, dok bude mirisalo cvijeće domovine naše."

"Kolo sreće uokoli vrteći se ne pristaje...", pjeva Ivan Gundulić o kobi čovjeka i čovječanstva. Vrtuljak povijesti često nas iznova raspruže na sve strane svijeta. Eno pred 400 godina iseliše se u Austriji i današnju Mađarsku naši Gradišćanski Hrvati, Molizanski Hrvati u Italiju... Toličke pečalbare na sve četiri strane svijeta prati hrvatska dušobrižnička pastva. U naše vrijeme toliko prognanih i izbjeglica... Svi se oni nalaze i u Marijinim svetištima diljem svijeta. Gradišćanski Hrvati hodočaste u Mariazell u Austriji. Molizanski Hrvati časte svoju "Blaženicu" - tako je od milja zovu - u čudotvornoj Kući u Loretu. Velika hodočašća hrvatski katolika radnika u tuđini posjećuju Einsiedeln u Švicarskoj, Altötting u Bavarskoj, Marienthal... sve do Lurda u Francuskoj i Nazareta u Palestini. No, najradije se nađu sa svojima: na Trsatu, u Sinju, u Olovu, na Kondžilu, u Medugorju, kod Gospe Aljmaške, u Ilači, u

Tekijama, u Voćinu, u Tolisi, u svim Gospinim svetištima... i ovdje na MARIJI BISTRICI. Tu joj najradije sa svima koje vole, pjevaju našu najljepšu marijansku himnu: "RAJSKA DJEVO, KRALJICE HRVATA"! I dok je vjernici Hrvati zazivaju svojom kraljicom, nikoga ne isključuju. Žele joj samo, sa svima drugima, posebno preporučiti da bude i naša, hrvatska, kao što je Majka svima "prognanima sinovima Evinim". Tako ona uvijek bijaše i jest - i kroz ovih trinaest stoljeća hrvatskoga kršćanstva - "most od molitva tkan, od suza vit i u luk svit" (Vladimir Nazor) što nebo sa zemljom, ljude s Bogom, ali i ljude među sobom spaja.

"Duša naša zagorski je kraj" - zapjevao je A. G. Matoš. U tom zagorskom kraju Marija je utemeljila svoj majčinski dom u Mariji Bistrici. Skladno preljevanje livada i polja s blagim vinorodnim brežuljcima, zagorskog krajolika, ima u sebi onu toplinu koju svi trebamo. Odatle ona osobita druželjubiva nota u svim kajkavskim pjesmama: "Sused moj dragi!... Dragi pajdaš!" Ima tu nešto iskonski iskreno, ljudsko - na što se može pricijepiti plemenka Evandjelja. Čovjek nije biće sebeljubivo, sebično, nego - čovjek za drugoga. Istom se u jedinstva s drugim bićem čovjek rascvjetava u puninu. To nose duboko pohranjeno u duši bistrički hodočasnici. Sav se bistrički doživljaj slijeva u jednu Kristovu riječ: "Ljubite se među sobom kao što sam ja ljubio vas". Ljubavlju, dobrotom, uzajamnošću i slogom gradite novi, bolji svijet, - Božji svijet.

U tisućljetnom hodu vjere u hrvatskom narodu Marijini domovi bijahu i jesu susretišta i odmorišta naroda Božjega na putu u nebesku domovinu. Tu su izvorišta novih zanosa i zamaha. Marija je nekoć za zemaljskog života s ljudima dijelila sve radosti i nade, sve žalosti i tjeskobe zemaljskog života, a sada živa i proslavljena u životu blaženih, Marija majčinski suosjeća, prati i zagovornički kod Boga pomaže i naš hod "u ovoj suznoj dolini". Ona je trajno nadahnuće vjere, ufanja i ljubavi...

Pripremio J. N.
(dijelom korišten tekstovi iz
publikacije MajkaBožja Bistrička - dr.
Bonaventure Dude)

U Sarajevu je obnovljen Časopis za umjetnost i znanost HRVATSKA MISAO, čiji je utemeljitelj i nakladnik ogranak Matice hrvatske Sarajevo.

Iz sadržaja prvog broja:

HRVATI SARAJEVA
Mladen Bevanda,
Jednakopravnost ili podređenost
Marko Beroš,
Gospodarski i demografski razvoj
Dragan Huml i Marija Beus-Huml,
Zdravstvo i zdravstvena kultura
starog Sarajeva
KNJIŽEVNA MISAO
Vitimir Lukić,
Kordamaka
Mirko Marjanović,
Dom blaženih ljudi
Dragan Šimović,
O dobrim stranama pušenja
Anđelko Vuletić,
Pčela i metak
Ilija Ladin,
Nove pjesme
Antun Lučić,
Jutarnje gradske pjesme
POSJET UMJETNIKU
Nenad Radanović,
U ateljeru fra Petra-Perice Vidića
Znanstvena MISAO
Zdravko Marić,
Religijske predodžbe i religijski
običaji predrimskih naroda BiH
Nikola Filipović,
Razvitak didaktičke misli
Veljko Paškvalin,
Mostarski krajevi u rimsko doba
(prvi dio)
Mato Zovkić,
Stadlerov komentar Matejevog Evandjelja
iz 1895. godine
Astrida Bugarski,
Suvremene promjene u kulturi
stanovanja ruralnog stanovništva BiH
BAŠTINA
Alojz Benac,
Stećci (priredio Tonči Grbelja)
Fra Ivan Krešić,
Različite likarije
(priredio Zdravko Devetak)
NOVE KNJIGE I ČASOPISI
Radosav Dodig,
Kako su Bošnjaci postali od Ilira
Ratko Perić,
Kazna bez zločina, oprost bez suda
Pero Sudar,
Poruka sestara mučenica
Crkvi vrhbosanskoj i zemlji bosanskoj
Tonči Grbelja,
Hercegovina
DOKUMENTI
Protokol o organizaciji Sarajeva
i dogovorene mjere
Priopćenje HDZ-a o statusu
Hrvata u Sarajevu
PRETISAK
Naslovna stranica Hrvatske
misli iz 1943. godine
Mirko Jurkić,
Bosanska stvarnost i Matica Hrvatska

hrvatska misao

UZ PRVI BROJ OBNOVLJENE
HRVATSKE MISLI

Na poticaj Središnje uprave u Zagrebu, u Sarajevu su hrvatski književnici i javni djelatnici 29. kolovoza 1943. godine održali Utemeljiteljsku skupštinu Glavnoga pododbor Matice hrvatske za čijeg su predsjednika izabrali Šemsudina Sarajlića, književnika i gradskog nadsavjetnika, a za počasne predsjednike književnike Edhema Mulabdića i Ivana A. Miličevića. Profesor dr. Dragutin Kamber je izabran za tajnika Glavnog pododbor, a književnik Enver Čolaković za rizničara. Odbornici Glavnog pododbor Matice hrvatske u Sarajevu su postali Ahmed Muradbegović, književnik i kazališni intendant, Emil Lasić, glavni urednik Novog lista, Alija Nametak, književnik i profesor, i Vladimir Jurčić, književnik i profesor. U Nadzorni odbor su izabrana tri člana: povjesničar dr. Miroslav Vanino, profesor Hamdija Kreševljaković i profesor dr. Jozo Petrović.

Na Utemeljiteljskoj skupštini Glavni pododbor je, uz ostalo, donio i odluku o izdavanju mjesečne revije Hrvatska misao od 1. siječnja 1944. godine.

U povodu 100. obljetnice Matice hrvatske (1842-1942.) Glavni pododbor je koncem 1943. godine tiskao dvobroj ove revije (1-2, studeni-prosinac) koji su uredili Ahmed Muradbegović, dr. Dragutin Kamber i Alija Nametak (odgovorni urednik). Dvobroj je tiskan u Sarajevu, u Novoj tiskari Stjepana Vrčeka.

Uvodničar dvobroja, dr. Dragutin Kamber, je pobiže odredio ciljeve Hrvatske misli: podržati hrvatsku misao u umjetnosti i znanosti, istražiti je na povijesnim prostorima hrvatskoga naroda i afirmirati je u suvremenim uvjetima.

U tom smislu, posebno je istaknuo činjenicu da je hrvatska misao u umjetnosti i znanosti kroz povijest bila sputavana i da se zbog toga nije mogla razvijati u svojoj punini.

"Urotom suviše mnogobrojnih i teških povijesnih okolnosti hrvatski je čovjek bio prisiljen na neprekidnu borbu za fizičko održanje. Suviše malo vremena i suviše malo sredstava ostavljala mu je škrta sudbina, a da bi mogao izgraditi veličanstveniju palaču misli. Kakva je to bila borba vidi se i iz jedne sugestivne poredbe iz 10. i 11. vieka. Po svjedočanstvu Konstantina Porfirogeneta Hrvatska kralja Tomislava početkom 10. vieka imala je vojsku od 100.000 pješaka, 60.000 konjanika sa 180 lađa na moru. Ako se uzme, da je vojska sačinjavala desetinu pučanstva, Hrvatska je brojala blizu dva

miliona stanovništva. A od godine 1080-1086., dakle iza dobrih 150 godina, Vilim Osvajač dieli Englezku i popisuje u svom 'doomsday booku' pučanstvo, koje se sastoji od 600 velikih barona, 800 vitezova, vazala baronskih, 10.000 slobodnih ljudi, te 100.800 seljaka-kmetova - u svemu 2.000.000 žitelja. Hrvatska i Englezka u 11. stoljeću imale su dakle približno jednak broj ljudi. A danas je Engleza u matici zemlji i po svijetu oko 20 puta više nego Hrvata u domovini i izvan domovine, iako je demografska snaga Engleza opala odavno prije, nego snaga Hrvata. Toliko je težak dio europske sudbine pao bio na hrvatska leđa i razarao hrvatske snage! Hrvatski je čovjek jedva imao vremena da poore njive na nemirnom tlu svoje poviesti, jedva sredstava da sagradi kućicu u neprestanoj pljački i poležu ratnih stoljeća i tek malom broju svojih sinova mogao je omogućiti nauku i misaoni razvoj" - piše dr. Kamber i zaključuje da upravo zato "Sarajevo mora da okupi svoje književnike i duhovne radnike i da progovori svoju riječ i da dade svoju misao", jer je misao, uspskos svemu, ipak "povezala prošlost i sadašnjost i kao prva izvidnica prodirala u budućnost".

U ovom dvobroju svoje tekstove su objavili ovi autori: Ahmed Muradbegović (Prabiće Bosne, Česma) Alija Nametak (Trava Zaboravka), Šemsudin Sarajlić (Bosna je kičma Hrvatske Države) Stipo Barišić (Dobri Bošnjani), dr. Dragutin Kamber (Hrvatska i rađanje), Enver Čolaković (Bosanska rapsodija, Razvojni put jedne naše kulturne ustanove), Ivan A. Miličević (Poviestnik Marko Perojević), dr. Jozo Petrović (Muzealci i muzeji u Hrvatskim pokrajinama), Zdenka Jušić-Seunik (Otkupljenje), Vladimir Jurčić (Književni izraz Bosne, Trebevića sjaj), dr. Ivan Jablanović (Juraj Utišević - Državnik 1482-1551.), Vladislav Kušan (Omer Mujadžić).

Podlistak ovoga dvobroja Hrvatske misli obradio je teme: 100. obljetnica matice hrvatske, književni i kazališni život Sarajeva, pregled tiska, kulturno-prosvjetna djelatnost, i dr.

S brojem 8 (kolovoz 1944.) Hrvatska misao je prestala izlaziti.

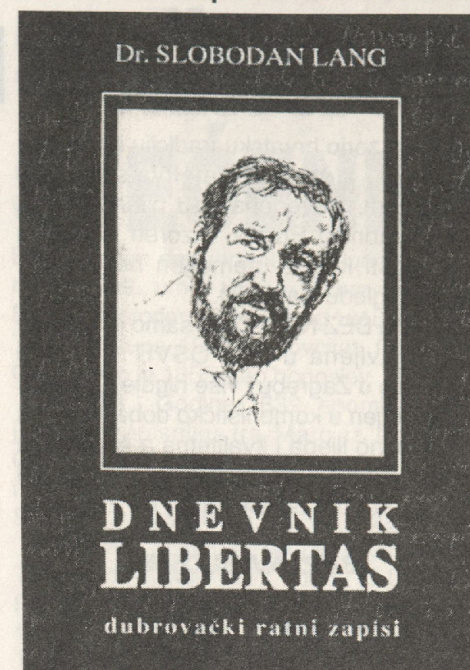
Pune pedeset i tri godine je ometana i onemogućavana djelatnost Matice hrvatske u Sarajevu i Bosni i Hercegovini. Oživljena je tek 13. srpnja 1996., kad je u Kamernom teatru '55, pred oko sto članova, utemeljen njen ogranak za Sarajevo. Prihvaćajući na ovom skupu Programске smjernice Ogranaka, njegovi članovi su prihvatili i obnovu Hrvatske misli.

Za kakvu će se misao zalagati ovaj tromjesečnik za umjetnost i znanost, u svojoj novoj seriji, najriječitije, nadamo se, iskazuje ovaj njegov prvi broj. Svemu onome što je u njemu i što ga koncepcijski i sadržajno određuje, dodajemo samo još ovo: težiti ćemo modernom glasilu, umjetnički uvjerljivom i znanstveno utemeljenom.

- Ukoričeni zapisi dr. Slobodana LANGA, pod naslovom "Dnevnik libertas - dubrovački ratni zapisi", objavljuvani na stranicama splitske "Slobodne Dalmacije", kao nadahnuta izvješća iz opkoljenog i razaranog Dubrovnika, predstavljaju nezaboravno i nezaobilazno svjedočanstvo o borbi dobra protiv zla, ljudi protiv neljudi... o nadljudskom ratnom otporu Dubrovčana - Ratni "Dnevnik libertas" Slobodana LANGA čitatelja vraća u mitska vremena - naglasio je dr. Ivan BAGARIĆ, zastupnik u Parlamentu Bosne i Hercegovine i jedan od promotora knjige zapisa "Dnevnik libertas - dubrovački ratni zapisi". Nakon promocije u Dubrovniku, Mostaru i Sarajevu, 6. veljače 1997. godine, ova knjiga je promovirana i u Tuzli. Organizatori promocije su bili Konzulat Republike Hrvatske u Tuzli i Društvo "Hrvatski dom" iz Tuzle.

Zapisi dr. Slobodana LANGA, specijalnog savjetnika predsjednika Republike Hrvatske Franje TUDMANA i hrvatskog veleposlanika za humanitarna pitanja, predstavljaju nezaboravno i nezaobilazno svjedočanstvo o borbi dobra protiv zla, ljudi protiv neljudi, čovječnosti protiv nečovječnosti... o nadljudskom ratnom otporu Dubrovčana. U stvari ono što je tiskano između dvije korice, objavljeno je na stranicama splitskog lista "Slobodna Dalmacija", a kao nadahnuta izvješća iz opkoljenog i razaranog, ali nikad razorenog i nepokorenog Dubrovnika. Najteže dubrovačke ratne dane dr. Lang je proveo sa ponosnim i prkosnim Dubrovčanima i Dubrovčanima, a u "Slobodnoj Dalmaciji" tiskana izvješća svojevrstan su otpor agresiji, beznađu, izgubljenosti i agresiji, ali i izvor svjetlosti, nade i dobrote.

Monsinjor Želimir PULJIĆ, biskup dubrovački je o ratnom dnevniku dr. Slobodana LANGA napisao: - Ovi zapisi uspomena i zapažanja za vrijeme ratnih operacija, kao i tijekom svitanja slobode, svjedočanstvo su vremena teških iskušenja na dubrovačkom području. Oni su ujedno i dobar izvor informacije za kroniku događanja s juga Hrvatske u teško i nepodnošljivo vrijeme agresije, uništavanja i razaranja. Zanimljivo je čitati ove stranice bilježaka i prisjećati se ljudi i događanja iz ne tako davne prošlosti, kad se Dubrovnik borio da preživi. U gradu se u to vrijeme vodila bor-

PUTOVANJE DOBROTI U SUSRET

ba između života i smrti, između opasnosti ropstva i žudnje za slobodom. A u rijetkim trenucima kad bi zašutjele granate, koje su nam ranjavale dušu i tijelo, razarale

naše palače, kuće i hramove, nadolazio je drugi val patnje: žedni, neishranjeni, bez svjetla, blokirani i od svijeta odcijepljeni vapili smo Bogu i ljudima i žarko molili: Bože u pomoć nam priteci!... Nekom nadnaravnom snagom vjerovalo se da će i tom zlu doći kraj. -

Svjedokom dubrovačkih stradanja bio je i humanist Slobodan LANG koji se telefonskim izvješćima iz grada svetog Vlaha tješio da ima nade i spasa, ali i čitateljstvo "Slobodne Dalmacije" obavještavao o tome što se dešava u obruču i strahotnom okruženju. Stoga ovi zapisi, iz dana u dan, predstavljaju povijest dostojanstva opkoljenog Dubrovnika. Povijest dostojanstva i prkosa hrabrih i odvažnih Dubrovkinja koje su odbile napustiti svoj grad govoreći: "Ne želimo kupovati svoje i dječije živote krvlju naših sinova, muževa i očeva!"

Govoreći pred tuzlanskom publikom sam o svojoj knjizi, gospodin Lang je posebno potcrtao da je neprihvatljiv svijet i život u kome nema mjesta za dobro.

- Moja "knjižica" bi trebala biti upozorenje da bez terapije nema pomoći: da u svim bolestima i nedaćama, pa i u ratu, treba spriječiti što se može spriječiti, liječiti i pomoći. Zato i u najgorim situacijama i stanjima moramo tražiti, naći i bilježiti nešto dobro. To bi nam morala biti obveza, jer nećemo izaći iz mraka ako budemo prepoznali samo zlo i zlikovce. Dobroti moramo i sami krenuti u susret. Moramo biti kapetani dobrote.

Ako nas redovi i stranice tiskanog teksta u "Dnevniku libertas" vraćaju u mitska vremena, onda nečeg mitskog ima i u tome što je knjiga promovirana i u Dubrovniku i u Mostaru i u Sarajevu i u Tuzli, jer su svi ti gradovi i njihovi žitelji živjeli i preživjeli svojevrsnu tragiku logorskog okruženja, ali i dostojanstvenog otpora. Svi oni koji su rat preživjeli u ovim gradovima i krajevima znaju kako

se u najtežim situacijama budio osjećaj prkosa, solidarnosti, blizine i ljudskosti. I nije se kukalo što se oskudijevalo. S toga je više nego jasno da dubrovački ratni zapisi predstavljaju više od novinskog teksta koji živi jedan dan, više od zbirke ukoričenih zapisa. Oni znače univerzalnu poruku i poruku, ali i dokaz kako kaže sam autor" da je čovječnost isplativa i da su u čovječnoj borbi pobijedili Dubrovnik i Mostar i Sarajevo i Tuzla.

Nikola J. IVANOVIĆ

HRVATSKI KRIŽNI PUTEVI...

Na omotu knjige HRVATSKE VOJNE POSTROJBE U SRIJEMU TIJEKOM DRUGOG SVJETSKOG RATA, autora prof. Jurja Lončarevića, koja je izdana u Zagrebu 1996. godine nalazi se slika KRISTIJANA KREKOVIĆA, Hrvatska smrt, 1945. našeg slikara svjetskog glasa.

To je sigurno jedna od prvih i značajnih knjiga koja govori o posve zapostavljenoj temi HRVATSKOM SRIJEMU, a onda i o hrvatskim postrojbama u drugom svjetskom ratu. Govori o stradanjima u ratu, zatim poslije rata za vrijeme komunističke vladavine, te o najtužnijoj temi - iseljavanje Hrvata na Zapad. Srijem se odmah nakon rata počeo intenzivno prazniti od Hrvata... Broj Hrvata se stalno smanjivao. Tako je 1961. bilo 145.341 Hrvata u Vojvodini, a već u 1991. godini ima samo 74.226. U vremenu od 1991. do danas nema podataka, a zna se da je mnogo otišlo i istjerano.

Osim obrađenih, ima i niz drugih vrlo zanimljivih tema, kao: Katastrofalna politika ustaških vlasti u drugom svjetskom ratu, Katolička crkva u Srijemu, branitelja vjekovnog hrvatstva, progon katoličkih svećenika za rata i nakon rata... Knjiga je dokumentirana i ilustrirana. Tiskana je na 270 stranica. Vrijedna je i veoma zanimljiva za svakog čitatelja koga zanima sudbina Hrvata u Srijemu.

Stradanje Hrvata u komunističko vrijeme najbolje je oslikao Žarko Domljan:

Četrdeset godina komunističkog totalitarizma ostavilo je potpunu pustoš u kojoj su bili deformirani svi društveni i ljudski odnosi. Ta pustoš je tragičnija od svih nesreća koje su zadesile Hrvatski narod u povijesti. Tragičnija je i od tatarskih i turskih osvajanja koja nisu ostavila takav užas kao 45 godina komunizma. Komuni-

zam je razorio hrvatsku tradiciju i hrvatske institucije, tj. ono što je Hrvatsku činilo Hrvatskom. Dovedena je u pitanje hrvatska pripadnost Europi, razoren je sustav vrijednosti koji je utemeljen na kršćanskom pogledu na svijet.

Pjesma BEZ NASLOVA samo je jednom bila objavljena u listu OSVIT Klasične gimnazije u Zagrebu i više nigdje. Časopis je zabranjen u komunističko doba. Pjesma je neobično lijepa i kvalitetna a napisao ju je Ante Huljev. Nastala je na KRIŽNOM PUTU, na putu od Bleiburga do Zagreba.

BEZ NASLOVA

Nemoj mi mjesec stari,
večeras paliti svijeću,

Pusti da noćas budem sam,
jer misli su moje crne,
Ne smetaj lažni prijatelju, pusti da
misli mi se slobodno kreću,
Pusti da mi na garištu ideala
umoran život trne.

Ne mogu večeras slušati veselu
pjesmu, što pjevaju mi mornari,
Ne mogu gledat veseli osmjeh
ni žedne djevojačke oči,
Večeras gosti su moji mrki,
crni grobari

Što ostavljaju samo bol,
da se žilama toči.

Poći ću večeras u posjet
prijateljima starim,
Poći ću na groblje s jecajem
tihim u duši,
Da tamo, pod sjenom
jablana starih
I ja ostavim jedan život
što se u meni sruši.

Zato...

Nemoj mi mjesec stari,
večeras paliti svijeću,
Pusti da noćas budem sam,
jer misli su moje crne,
Ne smetaj, lažni prijatelju, pusti da
misli mi se slobodno kreću,
Pusti da mi na garištu ideala
umoran život trne.

Hrvati su u svojoj povijesti doživljavali najstrašnije progone, genocid i druga zla, u jednoj i drugoj Jugoslaviji, u kraljevskoj i komunističkoj.

Hvala Bogu, uspjeli smo se osloboditi i sada imamo državu slobodnu, suverenu, neovisnu na svojem tlu.

Čuvajmo to što smo s mukom stekli, to je najsvetije. U časopisu "Naše gore list" 1866. godine objavljen je tekst koji nije ni danas izgubio na svojoj aktualnosti:

"Hrvat dakle mora ostati Hrvatom u državi, koja je starih hrvatskim kraljevima osnovana, a do danas se održala. Ona može priznati genetično, da u toj državi ima više žiteljah i drugog plamena, ali nikada diplomatski.

Ove rieči neka si dobro upamte braća srbska; dok je jednoga svjestnoga Hrvata u trojednoj kraljevini, taj neće dopustiti, da se u diplomatsičnom svijetu poznaje kakvo drugo ime do imena hrvatskoga, kao što neće ni Srbi u kneževini dopustiti, da se u diplomaciji spominje kakov narod rumunjsko-srbski.

- Hrvati ne traže druge domovine; nu svoju će branit do posljednjega uzdisaja i ljubiti ju kao svoje najveće blago; umirući otac preporučat će djeci, da ljube tu domovinu; jer

"Djedi naši zanj lievahu krvcu,
Oci naši zanj lievahu krvcu,
Zanj mi isti krvcu proljevamo,
Za nas draže na svijetu neima".

Nakon oluje, nebo se razvedrilo, svijetli dan istine, pravde i slobode za hrvatski narod. Nema više noći, iza koje neće sinuti sunčan dan.

Samo svjestan i živ narod uvijek može izvojevati svoja prava. To smo uspjeli nakon mnogo stoljeća i krenuli smo u bolju budućnost pod našom hrvatskom zastavom.

Prepriemio: J. N.

Petsto godina Franjevačkog samostana sv. Petra i Pavla u Tuzli, XIII

Fra Anto Tomić, rođen 24. studenog 1754. u Grabovici, stupio je 1770. u novcijat, zaređen 1780. Bio je lektor franjevačkim đacima, boravio više godina u Carigradu, gdje je naučio turski, zatim prvi put došao na tuzlansku župu 4. kolovoza 1800., odakle je otišao u Komušinu, pa opet, po drugi put, 29. kolovoza 1802. u Tuzlu. Umro je mlad, 23. siječnja 1803. u Lipnici, gdje je i ukopan.

Značajna imena

Iz užeg tuzlanskog kraja potječe još jedan fratar i značajno književno ime. To je Tomo Kovačević, koji je kao klerik nosio ime fra Jozo. Rodio se u nekom hrvatskom selu kod Tuzle 1820. Kao franjevački bogoslov učio je u Hrvatskoj i Ugarskoj.

On se, tamo s još nekim bogoslovima toliko zagrijao Gajevim Ilirizmom, da su snovali podići u Bosni ustanak, a kad to nisu ni pokušali izvesti, on je 1842. prešao u Beograd. Stupio je u službu srpske vlade, odakle se dopisivao s bosanskim franjevcima, obišao djelomice Bosnu i napisao "opis Bosne", čije je drugo izdanje tiskano u Beogradu 1879. Umro je prije 1867.

U Tuzli se onda, 21. veljače 1873., rodio Ante Jukić, koji je najprije učio kod franjevaca u Gočjoj Gori, pa bogosloviju u Pečuhu. Napustivši bogosloviju, prešao je na sarajevsku preparandiju i postao učiteljem. Službovao je na raznim mjestima, pisao pjesme za mladež, izdavao kalendar "Hrvoje", uređivao "Učiteljsku Zoru" i "Učiteljski Vjesnik", a pod pseudonimom Veljko Obradov, izlazile su mu pjesme i crtice po raznim časopisima.

Ostali tuzlanski svećenici su rođeni u ovim hrvatskim selima:

Breške - fra Tomo Saletić koji se bavio i slikanjem. On je 1780. oslikao zidove crkve u Kraljevoj Sutjesci, gdje je i umro, 2. veljače 1790. Nažalost, te slike nisu sačuvane. Od sačuvanih djela, najpoznatija je njegova "Sveta obitelj", nastala oko 1780., i ona se nalazi u brežackoj crkvi.

U Breškama je, 11. travnja 1753. rođen i fra Luka Trgovčević, umro također u Sutjesci. Godine 1772. polaže zavjete fra Mato, a slijedeće fra Marko Mijatović, koji je umro 1799. u Lipnici, kao soljanski župnik. Fra Ignacije rođen 1803., umro 17. kolovoza 1844. kao župnik u Ulicama, kod Brčkog. Fra Grgo Stjepanović rođen 13. srpnja 1838. župnikova u Morančanima, umro u Sutjesci na Staru 1890. godinu.

Bukinje - Godine 1647. redio je biskup Maravić u Olovu fra Franju Petrovića, a "Bukino Salinarum", umro je 1678. U Velikog kod Požege fra Mihovil Bukinjanin, a po drugom nekrologiju, na Gradovrhu je, 29. srpnja 1682. umro fra Mijo Bukinjanin.

Čanići - Fra Stjepan Marković, rođen 5. prosinca 1835., umro 1888. u Sutjesci. Fra Grgo Marković rođen 2. kolovoza 1842., od 16. svibnja 1874. župnik u Tuzli, gdje je i umro. Fra Tvrtko Andrić rođen je 1857., umro 4. veljače 1909. U Vijaci kao župnik. U 1840. spomenuti su u shematizmu fra Stjepan Marković i fra Andrija Andrić. Dokanj - Godine 1639. potpisuje se u Sutjesci fra Marko Doknjaš.

Bosanski provincijal sa Gradovrha

Dragunja - Godine 1649. rođen je fra Bernardin Stjepanović. 1773. stupio u novcijat fra Nikola Štitić, kasnije župnik u

SOLJANSKI SVEĆENICI

Bijeloj, zatim drugi fra Nikola Jurić ili Štitić, rođen 1799., umro 1850. u Dubravama. Fra Bono Jurić, rođen 15. studenog 1818. fra Grgo Topčijić stupa 1843. u novcijat, fra Bartol Gutić umro je 1855. kao bogoslov.

Driječa - Godine 1639. spominje se u jednom zapisniku fra Mato iz Driječe. Godine 1775. polažu zavjete fra Lovro Matić i fra Marijan Martinović. Umro je 1805. u Sutjesci, kao gvardijan, fra Petar Maroević.

Grabovica - Osim već spomenutog fra Ante Tomića, 17. lipnja 1859. rođen je fra Pavo Pranjić, zavjete dao 1879., mladu misu rekao 12. prosinca 1882., najprije je kapelan u Tolisi, pa u Varešu 1884., 1894. u Sutjesci, 1889. u Goricama, umro 11. svibnja 1908. u Tolisi. Fra Andeo Čurić rođen 6. prosinca 1839., ređen 8. studenog 1863.

Gradovrh - Osim fra Petra Zlojutrića, u kojem smo već govorili, odavdje je fra Ivan Gradovrščanin, rođen oko 1672., prezime mu je možda Katušić. Godine 1655. postao je bosanskim provincijalom fra Juro Dunderović. U Vukovaru je, 30. srpnja 1772., umro fra Antun iz Gradovrha.

Husino - Husinjani su najvjerojatnije: fra Jakov Tomić, fra Blaž Petrović, koji 1840. stoji u popisu klerika, fra Juro Petrović i fra Nikola Petrović, koji je u novcijatu 1862., a 1708. na župi u Otoku.

Lipnica - Fra Šimo Tuholjaković nalazi se 1815. u novcijatu. Devetog srpnja 1815. rođen je fra Aleksa Kolanović, zvan Biber, ređen je 1838., studirao u Italiji, 1847. je u Tolisi, 1856. na Sivši, a 1864. u Sutjesci. Godine 1848. u novcijatu je fra Juro Divković. Fra Petar i Stjepan Marijanović, otrovan 1748. u Bijeloj, i fra Bono Marijanović, umro 1859. u Zoviku je, 2. srpnja 1830., ubijen fra Pavo Kolanović.

Ljepunice - Godine 1803. primljen je u novcijat fra Blaž Pejić, koji je 1830. župnikom u Tolisi. U novcijatu je, dvije godine kasnije, Jeronim Tomić. Obodnica - Fra Pavo Pavlović, rođen 1. travnja 1854., umro 1906. fra Stanko Marinović, rođen 1885., umro 4. siječnja 1919. Iz ovog je sela otac Josip Mrkonjić, a možda i fra Mato Radošević-Šošić, koji 1808. stupa u novcijat.

Najslavniji sin Rapača

Rapače - Najslavniji sin ovog sela je fra Blaž Josić, rođen 2. ožujka 820. Školovao se u Kraljevoj Sutjesci, početkom 1837. poslan je na nauk u Ugarsku, a zatim u Rim. Bio je odličan dak, osobito u latinskom, na kojem je ispevao više pjesama. "Došavši u domovinu 26. veljače 1843. prikaza prvo posvetilište na oltaru". Kao svećenik šest je godina u Kraljevoj Sutjesci učitelj novaka, zatim župnik u Zoviku i Dubravama, onda tri godine ravnatelj bosanskog sjemeništa u Đakovu. Za vrijeme Posavske bune posredovao je u ime seljaka, 1860. bio je definitor, 1863. provincijal... Upravljao je gotovo dvije godine bosanskim vikarijatom... Godine 1864. izdao je shematizam "komu sličan iznad nije, a

dugo će se počekati dok se izda, a izdao ga je bez troškova ove provincije... od raznih darovatelja primila je provincija 740 dukata, a za sutješku crkvu dobio je ruho i orgulje". Teško obolio, umro je 24. prosinca 1868. u Kraljevoj Sutjesci. Najistaknutiji je, kažu, humanist franjevačkog književnog reda. Gotovo je sve svoje suvremenike "nadvisio i kolikoćom i kakvoćom pjesama". Bio je književnik širokih pogleda. On, kao Ilir, čak je upozoravo osvajača Franju Josipa da je njegov narod, ilirski, urešen viteštvgvom i hrabrošću. Bavio se i socijalnim nevoljama naroda. Htio je da digne ustanak protiv Turske. Jedna njegova pjesma ima čak 1.164 stiha. Nazvao ju je "Tužnom pjesmom". Ona ima veoma bolan sadržaj. Pjevao o udesu Bosne pod turskom vlašću. Siže (sujet) je povijesni. Pisao je i na latinskom, ali i na materinskom jeziku. Zadnjih godina širio je slogu i ljubav među svom braćom.

Trstje - Četvrtog studenog 1855. rođen je fra Stjepo Kolanović, bio kapelanom u Morančanima, umro 24. veljače 1903.

Tuzla - iz Tuzle su, iako se ne zna iz kojih mjesta župe.

Godine 1568. ide kao misionar u požeški kraj fra Juro Soljanin, a na raznim mjestima zapisani su: 1633. fra Ivan od Tuzle, 1639. fra Stjepan i Ivan Anđelić, Soljani, fra Ivan Šimunović, Soljanin, i fra Stjepan Soljanin; 4. studenog 1681. u Aradu je umro fra Filip Marinović, 27. svibnja 1682. u Gradovrhu fra Tadija od Soli, 17. lipnja 1682. u Sigetu fra Marko od Soli, a 1695. u Bapskoj je župnikom fra Blaž od Soli, te godine mučen je u Srijemskoj Rači fra Lovro Soljanin, 1699. umire u Italiji fra Serafim od Soli; 1703. župnik je u Gorjanima fra Petar od Soli; 1708. nalaze se neki tuzlanski fratri po slavenskim župama; u Đakovu fra Petar, u Otoku fra Nikola Petrović, u Drenovcima fra Juro, u Stotinu fra Mijo, fra Bernardin, jedan u Cerni, drugi u Gračinu; 1710. u Šaregradu je gvardijan fra Bernardin od Soli, a 24. ožujka 1719. umro je u Sutjesci fra Bernardin od Soli, vikar, 1719. ili 1729. umro je u Miholjcu župnik fra Stjepan od Tuzle; od 1724. do 1726. na župi u Otoku je fra Stjepan od Soli; 1732. u Skopju je umro fra Petar od Tzle, župnik, 1738. umro je u Slavenskom Brodu vikar fra Luka iz Soli. Sudeći po prezimenima, iz Tuzle su vjerojatno: 1562. fra Juro Divković, 1576. je u Solima župnik fra Nikola Divković, ostao do smrti 11. studenog 1611. 1832. rođen je fra Jozo Divković.

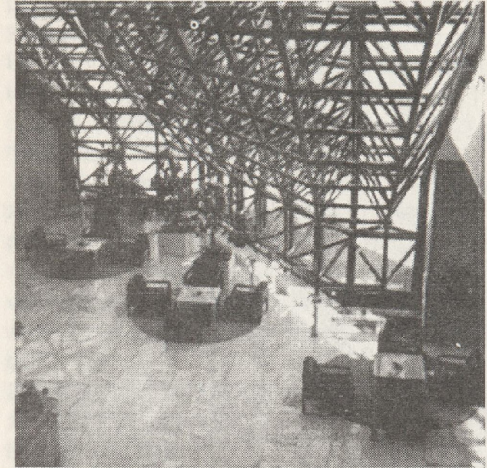
Tuzla Gornja - Godine 1562. svršava bogosloviju fra Ambroz Dakić, rođen 1814., umro kao kapelan 1846. u Tolisi, ukopan u mati-ćima. Dvadesetprvog siječnja 1847. ovdje je rođen fra Juro Dakić, sin Antuna i Lucije Grejić, 1867. počinje studirati u Đakovu, zavjete polaže u Tolisi, mladu misu rekao u Živinicama na Novu 1871. godinu, bio kapelanom, vikarom i župnikom, u Breškama je 1884., po vlastitoj želji, otišao za kapelana u Vareš, gdje je umro, 2. rujna 1896.

Kada je 909. umro fra Tvrtko Andrić, nije više bilo nijednog svećenika iz tuzlanskog kraja, dok nakon dvije godine nije zaređen fra Stanko Marinović, ali kada je i on mlad umro 1919. jedanaest godina nije bilo svećenika rodom sa ovog područja.

(Nastavit će se)

Ugostitelji i glumci zajedno

Na inicijativu direktora Hotela "Tuzla" Zdenka RADOŠEVIĆA, u Tuzli su 14. 15. i 16. veljače 1997. godine održani - DANI Hotela "Tuzla" i "Kamernog teatra '55" - iz Sarajeva. Ideju direktora Radoševića zdušno je prihvatio Gradimir GOJER, direktor "Kamernog teatra '55" i tijekom tri dana Tuzlacima je prezentirana vrhunska umjetnost Bosne i Hercegovine. U prostoru Hotela "Tuzla" promovirana je knjiga "DOBRA BOSNA" prof. dr. Rasmira MAHMUTČEHAJIĆA; otvorena izložba slika Mehmeda ZAIMOVIĆA iz ratnog ciklusa "BOL", a predstavom "PLAY LOVE" (igra ljubavi) u režiji Admira GLAMOČAKA

predstavljeno je i glumačko-teatarsko stvaralaštvo i kreativnost "Kamernog teatra". Kamernim koncertom "ZA VAŠU DUŠU" predstavili su se violinista Dževad ŠABANOVIĆ, Ljiljana PEČANAC, na glasoviru i Beba SELIMOVIĆ, solist. U okviru ove manifestacije održani su i tablo razgovori na temu "Bosna i Hercegovina - povijest - suvremenost - budućnost", a govorili su dr. Rasmir MAHMUTČEHAJIĆ, dr. Sead AVDIĆ i docent Gradimir GOJER.

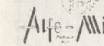
Ovaj zajednički nastup ugostitelja, glumaca, likovnih i glazbenih umjetnika pomogli su "Tehnograd" i Komercijalna banka iz Tuzle, a naredni susreti su zakazani tijekom privrednih "Promo-susreta '97". Inače, ovo je bio svojevrsan i uspješan pokušaj povezivanja dva segmenta djelovanja i privređivanja, a dugoročnije gledano i izlazak vrhunske umjetnosti i stvaralaštva na tržište.

N. J. IVANOVIĆ

Hotel **BRISTOL** Tuzla

"NARODNE USMENE NOVINE"

GENERALNI POKROVITELJ

Aife - Mi

metaloпрераđивачка industrija Živinice

Petak, 28. 02. 1997. godine 19 sati

TEMA: "Tko je kome i gdje vlast, a tko oporba?"

GOSTI: Hasan BEČIROVIĆ, predsjednik Kantonalnog odbora UBSD-a, Tarik ARAPČIĆ, predsjednik Kantonalnog odbora SDA
Ivo ANDRIĆ-Luzanski, predsjednik Županijskog odbora HDZ-a, Zlatko DUKIĆ, predsjednik Kantonalnog odbora SDP-a

SADRŽAJ:

- * Muzičko-zabavni mozaik
- * Otvoreni intervju sa gostima
- * Muzički intermeo
- * Odgovori na pitanja publike
- * Mono-komedija
- * Bogata tombola

VODITELJ: Nikola IVANOVIĆ

SPONZORI: "Tuzla-putevi" Tuzla, DAMM Tuzla, "Majevičanka" Tuzla (Gornja Tuzla), Čevabdžinice: "Limenka" i "Sarajka" Tuzla, Cvjećare: "MARIC" i "Mimoza" Tuzla, Tuzlanska konfekcija "Tuzko" Tuzla, Radio "Hayat", "Pivara" Tuzla, "Pepex" Tuzla,

Forum građana Tuzla, "Lukavac-trans" Lukavac, "Fitob" Tuzla

ULAZNICE: 2,5 DM na recepciji hotela "Bristol"

Petak, 28. 02. 1997. godine19 sati

međunarodna galerija portreta tuzla

international portrait gallery tuzla

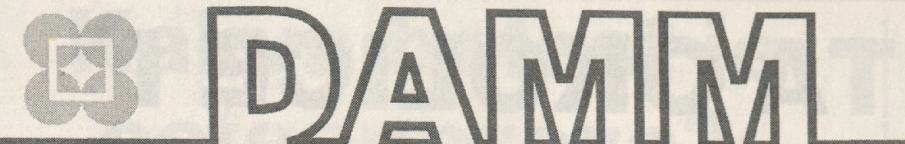
AMBASADA REPUBLIKE FRANCUSKE SARAJEVO

AMBASADA REPUBLIKE FRANCUSKE SARAJEVO

MEĐUNARODNA GALERIJA PORTRETA TUZLA

Organizirali su IZLOŽBU O ŽIVOTU I DJELU FRANCUSKOG FILOZOFA, KNJIŽEVNIKA I DIPLOMATE ANDRE MALRAUX u povodu 20. godišnjice smrti i inhumacije u Panteon.

Izložba je otvorena 28. veljače 1997. Uvodnu riječ je dao Yves Gaudeul, ambasador Republike Francuske u Bosni i Hercegovini.

D.O.O. PODUZEĆE ZA PROIZVODNJU, UNUTARNJU I VANJSKU TRGOVINU I USLUGE TUZLA

PROIZVOĐAČ I IZVOZNIK

Tijekom 1996. godine djelatnici tuzlanskog poduzeća DAMM proizveli oko 100 tisuća kemijskih proizvoda, a u Hrvatsku izvezli robe raznih proizvođača iz BiH, u vrijednosti od 1,5 milijuna maraka. U ovoj godini proizvodnja će biti trostruko povećana, a uz proizvode drugih tvrtki na inozemno tržište će biti plasirani i vlastiti proizvodi

Svjedoci smo svakodnevnog "rađanja" novih privatnih poduzeća na teritoriju Tuzlansko-podrinjske županije. Unatoč tome što u nomenklaturi registriranih djelatnosti svi imaju i uvoz i izvoz, te proizvodnju i usluge, apsolutna većina se bavi uvozom i trgovinom - na malo i veliko. Jedna od rijetkih tuzlanskih tvrtki, u privatnom vlasništvu, koja se uz uvoz i trgovinu uspješno bavi proizvodnjom i izvozom, je poduzeće za proizvodnju, unutarnju/vanjsku trgovinu i usluge "DAMM". O tome mr. Tomislav MRŠIĆ, suvlasnik i član uprave kaže:

- Od ožujka 1996. godine bavimo se proizvodnjom kemijskih proizvoda kojih nema u Bosni i Hercegovini, odnosno nitko ih ne proizvodi. U Italiji smo kupili postrojenja, a u tuzlanskoj mljekari zakupili skladišni prostor koji je bio neiskorišten. Dio proizvoda izrađujemo po vlastitoj recepturi, a dio su licencni. U prošloj godini smo proizveli oko 100 tisuća litara raznih kemijskih proizvoda, a u 1997. godini proizvodnja će biti trostruko veća. Paralelno sa proizvodnjom bavili smo se uvoznim, izvoznim, veleprodajnim i maloprodajnim trgovačkim poslovima. U Hrvatsku smo izvezli robe u vrijednosti od 1,5 milijun maraka i time smo postali jedan od većih izvoznika iz Bosne i Hercegovine. Istina, izvezili smo artikle drugih poduzeća, a svoje kemijske proizvode ćemo plasirati na tržište Hrvatske tek u ovoj godini. Dugo smo od Privredne komore BiH čekali kompjutorski kod (broj), bez kojeg nema izvoza proizvoda, a to nas je usporilo u plasmanu onog što mi proizvodimo. U proizvodnji koristimo i beha i uvozne repromaterijale, ali virijednost uvoza za ove namjene je tek 30 posto od novostvorene vrijednosti.

U proizvodnoj lepezi sve uspješnijeg i prepoznatljivijeg DAMM-a su: Tekući deterđent za pranje posuđa "PIATI" po talijanskoj licenci; omekšivač za rublje "MILO" vlastita receptura; solna kiselina, šampon za kosu "HARR"; ANTIFRIZ - izrada u suradnji sa najvećom američkom tvrtkom ove vrste, odnosno europskim predstavnikom "DOW-EUROPE"; Antifriz se proizvodi u dvije varijante - koncentrat

za razrjeđivanje po proizvođačkim uputama i "antifriz" koji sprječava smrzavanje do minus 38 stupnjeva. Antifriz sa zaštitnim kodom "DAMM" sprječava koroziju motora i ekološki je strukturiran, odnosno ne sadrži nitrate, amine ni fosfate. Zatim su tu auto-šampon "Golden-eye" i "brisač" - tečnost za pranje vjetrobanskih stakala koji ne smrzava do minus 25 stupnjeva, a rastvara nečistoće i masnoće. Bristač, antifriz, auto-šampon i omekšivač se prvi puta proizvode u Bosni i Hercegovini, a jeftiniji su od sličnih artikala iz uvoza.

Obzirom na to da je u proizvodnji angažirano pet do sedam djelatnika i u transportu samo dva vozača samo po sebi nametnulo se pitanje, kako jedan malobrojan kolektiv može proizvoditi artikle jefti-

nije od velikih proizvođača, odnosno od onih koji proizvode mnogo više i dulje od tuzlanskog DAMM-a.

- Riječ je o visokoautomatiziranoj proizvodnji, dobro osmišljenoj komercijali, o postrojenjima koji su racionalni potrošači energije i zadovoljavaju sve ekološke preduvjete. Osim toga, kada to zahtijevaju rokovi isporuke, svi radimo bez radnog vremena, a vlasnici firme i rukovodna garnitura ne bježe ni od kakvog posla - dodaje gospodin Mršić, posebno naglašavajući da je orijentacija poduzeća "DAMM" da ubuduće osnovna djelatnost bude proizvodnja i izvoz vlastitih, ali i artikala drugih proizvođača sa teritorija Tuzlansko-podrinjske županije, kao i iz ostalih dijelova Bosne i Hercegovine.

Osim toga što proizvodnja tvrtke "DAMM" u znatnoj mjeri supstituira uvoz, u poslovnom lancu angažirani su i drugi proizvođači - oni koji izrađuju ambalažu i etikete, svoj poslovni interes imaju vele i trgovci na malo, a na kraju i marketinško-reklamne firme, jer u "DAMM-u" značajna sredstva izdvajaju i za javnu prezentaciju.

Nikola J. IVANOVIĆ

Cijene proizvoda

Naziv proizvoda	Veleprod. cijena	Diskontna cijena
1. Omekšivač za rublje MILO 1/l	1,00 DM	1,15 DM
2. PIATI 1,5/l tekući deterđent	1,60 DM	1,85 DM
3. Auto-šampon "Golden eye"	2,50 DM	3,25 DM
4. Antifriz 1/l 40% pripremljeni	1,70 DM	2,225 DM
5. Antifriz 5/l 40% pripremljeni	8,41 DM	11,10 DM
6. Antifriz koncentrat 1/l	4,00 DM	4,40 DM
7. "Bristač" za pranje stakla	1,50 DM	1,98 DM
8. Solna kiselina 1/l	1,10 DM	1,27 DM
9. Šampon za kosu "Harr" 1/l	1,40 DM	1,55 DM

"MONTEX"

- Proizvodnja plastične stolarije i industrijskog mramora -
SLAVONSKI BROD Berislavićeva 64
Tel./fax. (035) 231-152
Proizvodnja: D. Andrijevi, Rad. nas.
Tel./fax: (035) 471-148

1. PROIZVODNJA PLASTIČNE STOLARIJE
 2. PROIZVODNJA INDUSTRIJSKOG MRAMORA
 3. TRGOVINA NA VELIKO
 - visokokvalitetnim plastičnim cijevima za plinske i vodovodne instalacije, instalacije centralnog grijanja, kanalizaciju, odvodne vode, medicinske potrebe i druge proizvode iz plastike
 4. TRGOVINA NA VELIKO GRAĐEVINSKIM MATERIJALOM
 - cement - kreč - itong blokovi
- Svi proizvodi iz našeg programa izrađeni su i proizvode se isključivo po Njemačkim i Austrijskim licencama, standardima i propisima. Cijene su vrlo povoljne uz visoko priznatu i provjerenu kvalitetu. Isporuka brza sa i bez servisa, sve po dogovoru i Vašim željama. Garancija - kvaliteta ugradbenih materijala i izrađenih elemenata, garanciju naših proizvoda potvrđuje trajnom.

MONTEX

ZAŠTITA OKOLICE I NAOBRAZBA

Nerazumnim gospodaranjem prirodnim resursima - zrakom i vodom, tlom i mineralima, živim bićima u prirodi i onim što je uz pomoć Stvoritelja načinio od kada je postao civiliziranim bićem - čovjek je dramatično narušio kvalitet svoje okoline i to u tolikoj mjeri da se učinjene štete, kad bi se ovoga časa nekim čudom mogao "okrenuti list", ne bi mogle sanirati u pojmljivoj budućnosti.

Činjenica je da nitko ne može sasvim točno pobrojati i procijeniti svu štetu koju je čovjek uradio u svojoj okolini, ali je sasvim izvjesno veoma dugačak spisak onoga štetnoga što je čovjek načinio samo u zadnjih pet desetljeća življenja i rada na ovom planetu.

Rijeke su onečišćene i pretvorene u industrijske kanale, u mora i oceane se odbacuju brojne supstancije i otpad koji mijenjaju njihov kemizam, zrak koji udišemo je zapravo mješavina industrijskih plinova i ispušnih plinova iz motornih vozila, kemijskim supstancijama se razara ozonski omotač biosfere koji štiti život na našemu planetu od ubitačnoga ultraljubičastoga zračenja i slično. Intenzivno je i prorjeđivanje životinjskih i biljnih vrsta nasušno potrebitih za opstanak čovjeka, tako da su mnoge od tih vrsta već nestale sa ovoga planeta.

Svjetska i domaća sredstva informiranja sve snažnije reflektiraju sve veću bojazan ostatka razumnih ljudi od katastrofalnih posljedica rastućega pogoršavanja egzistencijalnih uvjeta, te o izvorima i dimenzijama ekološke opasnosti, pri čemu znakovito doprinose masovnijem zaokretu prema ekološki promišljenijem i odgovornijem gospodarstvu prirodnim resursima, kao i potrebi podizanja razine ekološke svijesti, naobrazbe i uljudbe, uz zalaganje za principe održivoga razvitka odnosno okolinske sigurnosti.

U tom nastojanju još uvijek nije definirano mjesto, uloga i značenje odgojno-obrazovnoga sustava, a što je upravo danas velika potreba i prigoda koju ne smijemo propustiti. Na tomu treba žurno poraditi, jer mladi sazrijevaju brže nego što to mi mislimo.

Sa ekološkog stanovišta, dug prema prošlosti je velik, ali prema budućnosti je još veći.

Aktivnost škole na realiziranju ekološke naobrazbe i uljudbe može se koncipirati i realizirati u tri temeljna pravca:

- ka razvijanju svijesti i podizanju razine znanja učenika i nastavnika o značenju,

potrebi i metodama, zaštite i unapređivanja kvalitete okoline,

- ka organiziranju i provođenju sustavnih planova i programa usavršavanja nastavnika i programa usavršavanja nastavnika, koje bi sa uspjehom realiziralo utvrđene aktivnosti iz domena ekološke naobrazbe.

Razvijanje svijesti i podizanje razine znanja učenika u školama bilo bi postignuto putem realiziranja odgovarajućih odgojno-obrazovnih planova i programa, korištenjem udžbenika, priručnika i audio-

vizuelnih komunikacija, ovisno o uzrastu učenika. Uz to, učenici bi se putem programa praktičnoga rada uključivali u konkretne akcije za zaštitu i unapređivanje kvalitete svoje okoline, kojom prigodom bi se razvijala i ljubav prema živom svijetu koji im je u okruženju. Za ove aktivnosti nisu

potrebna nikakva naročita učila, osim onih priručnika koje mogu načiniti domišljati nastavnici sa svojim učenicima, ali je nužno imati znanja i mnogo dobre volje.

Usavršavanje nastavnika i profesora realiziralo bi se putem posebno prilagođenih i pažljivo pripremljenih tečajeva i seminara za učitelje, nastavnike i profesore na predmetu: zaštita okoline, ekologija, ekološka naobrazba, ili tomu sličnoga naziva.

Za ove aktivnosti je potrebna odgovarajuća literatura i različite tiskane publikacije,

kod kojih danas prema našim spoznajama nema dovoljno prikladnih. Stoga je potrebno čim prije pokrenuti inicijativu da se za slijedeću školsku godinu pripremi program uvođenja ovoga posebnoga predmeta u odgojno-obrazovni proces, gdje bi bio zastupljen barem sa jednim školskim satom nastave tjedno, za početak. Istodobno, trebalo bi objaviti natječaj za izradu prikladnih udžbenika za potrebe ove nastave, spram uzrasta učenika.

Samo na taj način osiguralo bi se da mlada generacija kontinuirano i kvalitetno dobija i usvaja znanja iz navedene oblasti uz dosljedno uvažavanje utemeljenih znanstveno-nastavnih principa, planova i programa.

Prof. dr. Zlatko Unger

BRAK SPAŠAVA OD DROGE I ALKOHOLA

DETROIT - Brak je za mlade parove dobar kad treba prestati s konzumacijom alkohola i droge, zaključak je dugogodišnjeg promatranja istraživača sa sveučilišta Michigan na 33.000 mladih osoba. Istraživanje pokazuje da mladi ljudi koji zbog studija napuste dom, počnu intenzivnije konzumirati alkohol, marihuanu i kokain.

No, ti su isti ljudi smanjili uzimanje opojnih sredstava nakon što su stupili u brak i postali roditeljima, dok su neženje i neudane djevojke nastavile s prijašnjim načinom života. "Kad osjećate odgovornost prema drugoj osobi, spremniji ste kontrolirati svoje ponašanje, dok istodobno kontrolirate ponašanje druge osobe", objašnjava Jerald Bacham, jedan od autora studije, te dodaje da se broj mladih koji su priznali da su pušili marihuanu i konzumirali alkohol smanjio u dvije godine, otkad su stupili u brak, za trećinu.

To, međutim, nije slučaj s parovima koji žive zajedno, ali nisu zaručeni, a Bacham to objašnjava manjim osjećajem odgovornosti. "Povećana konzumacija droga uočljiva je i nakon rastave, a smanjuje se ponovnim ulaskom u bračne vode", dodaje Bacham.

Pušenje se, za razliku od droge i alkohola, pokazalo kao ovisnost od koje se mnogo teže odviknuti, uglavnom zato što mladež redovito puši još od srednje škole. Neke su mlade žene u trudnoći prestale pušiti, a posebice konzumirati drogu i alkoholna pića.

Pušenje i konzumacija alkohola vrlo su izraženi za služenja vojnog roka, što Bacham pripisuje vojnim "pravilima i običajima", te niskim cijenama cigareta u većini vojarni.

Rezultati istraživanja objavljeni su u knjizi "Pušenje, konzumacija alkohola i droge u mladeži", čiji je jedan od autora Bacham. (AP/Hina)

Kakva bolest je osteoporoza?

Osteoporoza - bolest koja najčešće napada žene

Osteoporoza je bolest za koju obično doznate tek kada vas je napala. Samo u Europi i Americi od nje boluje četrdesetak milijuna ljudi. Stručnjaci predviđaju da će se početkom idućeg stoljeća taj broj udvostručiti.

Kakva je to bolest? Njezin naziv doslovce znači "porozna kost". Kao i cijeli organizam, koštano tkivo se oblikuje, obnavlja i troši. Odrastanjem, izmjena tvari u organizmu se usporava i koštana masa postupno nestaje. To je prirodni proces, ali kada je intenzitet resorpcije koštanog tkiva veći od stvaranja novog, pojavljuje se opasnost od razvoja osteoporoze. Kost postaju krhke i lomljive, što uzrokuje jaku bol. Najstrašniji simptomi osteoporoze su prijelomi, a najtipičniji su u području zapešća, kralježnice i zdjelice. Od osteoporoze uglavnom pate žene. Ukupna količina koštane mase u žena je 40% manja nego u muškaraca, a njezino se smanjenje u pedesetim godina ubrzava. To je povezano s menopauzom, kada se smanjuje izlučivanje ženskog hormona estrogena, koji je potreban kako bi se u organizmu sačuvala kalcij - temelj "građevinskog materijala" kostura. Može li se zaštititi od osteoporoze?

Preventiva je jedini put u borbi s bolešću i njome se treba ozbiljno pozabaviti. Što prije, to bolje!

- Prije svega, treba paziti da organizam ima dovoljno kalcija, jer će ga inače uzimati iz koštanog tkiva. Našem je organizmu dnevno potrebno približno 800 mg kalcija, a sadrže ga osobito mliječni proizvodi (čak i bez masnoća), riba, suho voće i povrće.

- Provitamini, uglavnom vitamin D, pogoduju obnavljanju koštanog tkiva.

- Muskulatura je pouzdano sredstvo za zaštitu od prijeloma i zato je treba održavati u dobru stanju i pratiti težinu, osobito nakon tridesete godine.

- Prekomjernim uzimanjem kofeina, alkohola i nikotina, kalcij se u organizmu troši brže i bolje se odviknuti štetnih navika.

Oni koji pate od dijabetesa, poremećaja rada štitnjače, prijevremene menopauze i različitih hormonskih poremećaja, trebaju imati na umu da slične bolesti pogoduju razvoju osteoporoze. Ona može nastati (u bilo kojoj dobi) i pri uporabi nekih medikamenata, koji utječu na metabolizam kosti. Kako bismo se mogli uspješno s njom boriti, glavno je da se otkrije u početnoj fazi. Zapadni stručnjaci smatraju da je dijagnostika potrebna svim ženama, a one od 45 do 50 godina, trebaju se podvrgnuti pregledu najmanje jednom u dvije godine.

SADRŽAJ KALCIJA U 100 GRAMA:

- mlijeko 1% masnoće (42 kalorije) 120 mg
- kravliji sir (132 kalorije) 95 mg
- jogurt (63 kalorije) 120 mg
- tvrdi švicarski sir (290 kalorija) 600 mg
- nemasni sir (100 kalorija) 275 mg
- sušena riba (130 kalorija) 300 mg
- celer (19 kalorija) 240 mg
- sezam (590 kalorija) 1150 mg
- sušene marelice (280 kalorija) 170 mg.

NEVIDLJIVE ŽENE TALIBANA

Talibani (učenici vjere) u Afganistanu svoje su vojne uspjehe popratili provođenjem dogme da žene izvan svoga doma moraju biti nevidljive, tj. da se moraju prekrivati zarom i feredžom čim izađu na ulicu ili se nađu među muškarcima izvan svoje obitelji. Stoga su liječnice, bolničarke, učiteljice, službenice i sve druge žene zaposlene izvan kuće morale prestati raditi. Najviše su pogođene ratne udovice bez obitelji - praktički su ostale bez sredstava za život. Čak i strankinje koje su se zatekle u glavnom gradu Kabulu moraju se pokoravati zahtjevu o "nevidljivosti". Njemački tjednik Focus objavio je - kao fotografiju tjedna - skupinu afganistanskih žena na ulici Kabula.

ALKOHOL VIŠE UNIŠTAVA MOZAK NEGO JETRU

Većina ljudi smatra oštećenje jetre glavnim problemom povezanim s alkoholizmom. Nedavni medicinski izvještaj iz Danske, međutim, govori da oštećenje intelektualnih sposobnosti može za mlade alkoholičare biti čak i ozbiljniji problem. Danska je studija uključila mjerenje intelektualnih funkcija i oštećenje jetre u 37 muških alkoholičara, u dobi ispod 35 godina, kod kojih nije mogao biti nađen neki drugi razlog za oštećenje mozga. Kod 19 posto ispitanika nađena je ciroza jetre, dok je 50 posto njih pokazivalo znakove intelektualnog oštećenja za vrijeme standardnog testiranja (pamćenje, koncentracija, shvaćanje itd.). Od njih 37 čak 11 pokazalo je dovoljno oštećenje da ih se moglo ocijeniti kao "radno nesposobni". Istraživači su zaključili svoje izvješće s deprimantnom izjavom: "Intelektualno oštećenje, koje onesposobljuje čovjeka, može biti najranija komplikacija kroničnog alkoholizma i može se pojaviti rano u alkoholičarskoj karijeri. (IBE)

Može li se i s manje soli?

Nema sumnje u to da skoro svi mi konzumiramo više soli nego što je stvarno trebamo. Organizmu je sasvim dovoljno manje od desetine čajne žličice soli dnevno (to nije mnogo!) Međutim, većina od nas uzima mnogo veću količinu dnevno. Zdravi se bubregi mogu lako riješiti prekomjerne soli putem mokraće, ali kod ljudi koji imaju genetsku predispoziciju prema visokom krvnom tlaku, prekomjerna količina soli može biti faktor koji pridonosi pojavi tog povišenog tlaka.

Nažalost, danas ne postoji neki lagan način na koji bi se identificiralo one koji bi trebali smanjiti unos soli zbog rizika od povišenja tlaka. Stoga, najbolji opći savjet - doduše nekima nepotreban - bio bi smanjiti prekomjerni unos te tvari. Premda je dokaz o vezi između velikih količina soli i povišenog krvnog tlaka iznesen na osnovu indicija, on ipak ima svoju težinu. Iako je dokaz o tome da smanjenje soli može smanjiti rizik, također donesen na osnovu indicija, većina doktora i znanstvenika vjeruje da je reduciranje soli bar razborito - u stvari, vjerojatno vrlo pametno. Sol je tvar koja je u svezi i s okusom i tekom. Pravi ovisnici o soli jedva da mogu jesti bez svojeg bijelog brašnastog fiksa. Međutim, ta slanost je stečen ukus, a ne nešto što je samo po sebi nužno. Djeca koja su odgajana i podizana na drugi način, žive sasvim normalno - a da u stvari ne znaju što im nedostaje. Ukratko, današnja medicinska znanost i kulinarsko umijeće, sugeriraju da je smanjenje soli u hrani i mudro i moguće.

KALENDAR PROLJETNIH RADOVA U VRTU

OŽUJAK

- Ukoliko ste preko zime zaštitili bilje od hladnoće prekrivši ih suhim lišćem i granama, možete ih sada osloboditi zimskog "ogrtča".

- Ako u jesen niste temeljito odstranili korov, učinite to sada pomoću male motičice. Nikako nemojte taj posao odlagati, samo ćete imati više muka i posla. Korov će se razrasti, procvjetati, dozorit će sjeme, pa će se sam zasijati, a tada ćete ga se vrlo teško riješiti. Korove koji imaju duboko korijenje, poput slaka i maslačka, nožem zahvatite što dublje i iskopajte što veći dio biljke, jer se one vrlo lako i snažno razvijaju ako veći dio ostane u zemlji.

- Prignojite trajnice i prazne gredice na koje ćete kasnije saditi cvijeće. Upotrijebite neko od mineralnih gnojiva koje možete kupiti u sepcijaliziranim trgovinama. Rasipajte ga po tlu (nikako ne po biljkama!) i lagano ukopajte. Bit će dovoljno otprilike dvije šake gnojiva na kvadratni metar. U tu svrhu još je bolji stajski gnoj (ukoliko ga možete nabaviti).

- Imate li slobodnog prostora, obnovite vrt nekim novim ukrasnim grmom ili drvetom. Sada je najbolje vrijeme da takve bilje nabavite i posadite.

- Dvogodišnje sadnice mačuhica, tratinčica ili potočnica možete već u ožujku saditi na gredice, na otvorenom.

- Jednogođišnje cvijeće koje traži predugoj posijte u snadučice.

- Čim malo otopli, vrijeme je za obrezivanje ruža i voćaka.

Nastojte odstraniti i sve oštećene grane, a rane nastale pri rezanju zaštitite kambisom ili smolom za cijepljenje.

TRAVANJ

- Sad je vrijeme za sadnju crnogorice, zimzelenog grmlja i ruža, a još saditi i listopadno grmlje koje kasnije lista (npr. Hibiscus, Rhus).

- Stare trajnice obnovite i prorijedite dijeljenjem. Pogrešno je ako mislite da će one ljepše cvjetati što su veće i starije. Dijeljenjem ćete poboljšati bujnost cvjetanja i dobiti nove mlade biljke.

Uzimajte samo zdrave, mlade vanjske dijelove pazeći da imaju dobro razvijen korijen i pupove. Korijene možete skratiti na duljinu dlana. Biljke zasadite pazeći da ostavite dovoljan razmak da se mogu lijepo razvijati (to vrijedi osobito za visoke vrste).

- Neke trajnice možete saditi i u proljeće, npr. ivančice, anemone, zvijezdane, ukrasni lupinus i slične.

Nakon sadnje ih obavezno obilno zalijte da se što bolje zakorijene.

- Na cvjetne gradice s trajnicama možete u tankom sloju nasuti treseta ili stajskog gnoja i lagano ga ukopati pazeći da ne povrijedite biljke.

- Ako želite imati travnjak, zasijte ga sada, a ako ga već imate, vrijeme je da ga počnete kositi.

- Na otvorenom možete posijati jednogođišnje cvijeće koje nije osjetljivo (npr. kalifornijski mak, prkos ili dragoljub).

- Potkraj travnja i u početku svibnja možete vani saditi neko lukovičasto i gomoljasto cvijeće. Predlažemo vam ljiljane (sadite ih na dubinu oko 20 cm i pokrijte 20 cm debelim slojem vlažnog treseta ili tresetne zemlje), gladiole i dalije (sadite na dubinu od 10 cm). Ako su to visoke sorte, onda obavezno prije sadnje postavite kolčiće koji će podupirati biljku. Nemojte to raditi nakon sadnje jer ćete kolčićem možda povrijediti gomolj ili lukovicu.

- Puževi vam u ovom vlažnom i ponekad toplom mjesecu mogu zadati mnogo brige i začas uništiti sav vaš trud. Stoga to pokušajte spriječiti (pužomorom pospite tlo oko biljke).

SVIBANJ

- Griješite ako lukovičastom cvijeću nakon cvatnje odrežete cvjetove i listove, jer time onemogućavate da se lukovica ili gomlj obnove, da opet dozore i odeblijaju, isto tako nije poželjno da ostavite cvjetne stapke (osim ako želite dobiti sjeme). Iako vam se može činiti nevjerojatno, ipak će

biti najbolje da vjetne stapke polomite i ostavite da se listovi sami počnu sušiti. Postupite li tako, vaše će lukovice imati dovoljno vremena da se obnove i u proljeće će imati krupne cvjetove.

- Nasuprot tome cvjetove, npr. jorgovana, nakon cvatnje odrežite da se ne stvara sjeme i da grm urednije izgleda. Imate li eriku i slične trajnice, nakon cvatnje ih prikratite na polovicu visine. Time ćete potaknuti rast snažnih mladih izboja koji će iduće godine lijepo cvjetati.

- Kosite travnjak svakih 7 - 10 dana i gnojite jednom mjesečno sve do jeseni. Upotrijebite neko od gnojiva namijenjenih specijalno za travnjake.

- Ocvale mačuhice i tratinčice zamijenite potkraj svibnja drugim cvijećem, najbolje jednogođišnjim, kako biste u proljeće opet imali slobodan prostor za mačuhice.

- Ako su dnevne temperature visoke, cvijeće trebate obilno zalijevati najmanje jednom tjedno (ujutro ili uveče), a poželjno je da ih jednom dnevno poprskate vodom (najbolje uveče, a nikako u vrijeme prijepodnevnog žega).

- Trajnice redovito čistite od korova i uklanjajte im ocvale cvjetove. Puno ljepše će izgledati i imati će više zraka.

STOČARSTVO Napajanje goveda

Poznato je da su potrebe životinja za vodom znatne, jer one kao i ljudi lakše mogu podnijeti gladovanja nego nedostatak vode za piće.

Voda je temeljni sastojak organizma (odraslo govedo oko 60%, novorođeno tele 80%), ali i osnova enzimatskih procesa, probave hrane, stvaranje krvi, izmjenu tvari i energije i dr.

Zbog toga goveda osjećaju stalnu potrebu za vodom, a unose je u organizam preko hrane i napajanjem. Količina vode unijete hranom može znatno varirati, što ovisi o sastavu hrane i količini u kojoj se određena hrana konzumira. Najviše vode unese se sočnim voluminoznim krmivima, a najmanje suhim voluminoznim krmivima. Međutim, iako stanovita količina vode uđe u organizam goveda hranom, ona imaju potrebu da stanovitu količinu vode osiguraju napajanjem.

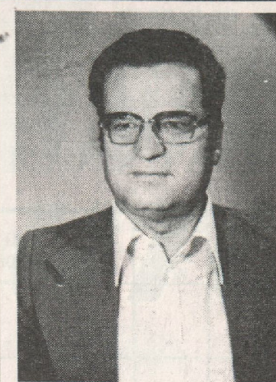
Prema znanstvenim istraživanjima, osjećaj žeđi javlja se kad se zbog gubitka vode tjelesna masa smanji za 1%, a jako je izražen kad je gubitak tjelesne mase 2%. Praktična iskustva govore da se goveda trebaju napajati bar onoliko puta u tijeku dana, koliko puta se i hrane, a u ljetnom razdoblju zbog visokih temperatura zraka i češće. Zato je najbolje da se kravama osigura stalna opskrba vodom, kako bi se mogle napajati po potrebi. U tom slučaju tijekom 24 sata krave piju vodu 8 do 12 puta, a od toga 6 do 8 puta u tijeku dana.

Na temelju iznjetog, može se zaključiti da ukupne potrebe za vodom ovisno o tjelesnoj masi, uzrastu, fiziološkom stanju jedinke, zatim o visini proizvodnje i sastavu mlijeka te osobitosti korištenih krmiva (probavljivost, zastupljenost bjelancevina i soli). Smatra se da potrebe goveda za vodom iznose 4-6 litara na svaki kg konzumirane suhe tvari.

U pravilu, uz obroke s više bjelancevina i povećanom količinom kuhinjske soli, goveda traže i veće količine vode. Isto tako, gravidna grla traže 50% više vode od negravidnih životinja, kao što i krave koje daju više mlijeka piju veće količine vode od manje proizvodnih grla. Govoreći o srednjim vrijednostima dnevnih potreba odraslih krava u vodi, može se reći da se one kreću u granicama 50 - 80 l na dan, računajući da se prosječna količina konzumirane suhe tvari po jednoj odrasloj kravi u vrhu laktacije kreće u granicama 10 - 15 kg.

Ambijentalni uvjeti, posebice temperatura zraka, bitno utječe na potrebe goveda za vodom. Tako se kao orijentacijske vrijednosti konzumiranja vode, ovisno o temperaturi zraka, mogu smatrati određene vrijednosti.

Na temperaturama nižim od -7°C pa do približno -17°C količina konzumirane vode opada na 2-4 litre po kg suhe tvari, što ovisi o temperaturi zraka i temperaturi vode za piće. Ako je voda temperirana, odnosno ako je variranje temperature same vode manje, tada su i razlike u konzumiranju vode slabije izražene. Treba napomenuti da se pri visokim temperaturama zraka hladna voda slabije konzumira od zagrijane, što govori o potrebi napajanja goveda svježom vodom ujednačene temperature u bilo koje godišnje doba.

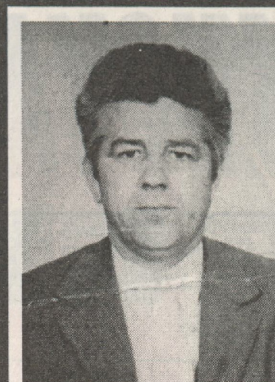
SJEĆANJE

na dragog supruga, tatu i djeda

DRAGU PAVIĆA

(6. 3. 1995 - 6. 3. 1997.)

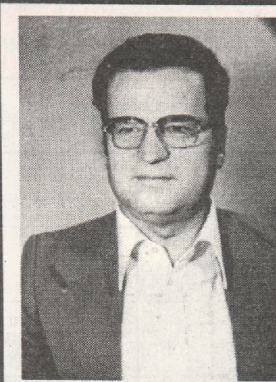
Uz molitvu, ljubav i tugu, čuvamo uspomenu na tebe. Tvoji: supruga Dragica, kćerke Lidija, Marina i Tereza, unučad Srđan, Renata i mali Dragan.

19. februara 1997. godine navršilo se šesnaest godina od smrti moga brata

MATIJE BRČINE

S ljubavlju i poštovanjem od sestre Ljube.

IN MEMORIAM

DRAGO PAVIĆ

(1935 - 1995)

Dobri ljudi se nezaboravljaju. Za rodbinu i prijatelje neizbrisivi su tragovi njihove pelemenitosti, ljubavi, pažnje i dobrote kojom su obasjavali svekoliku okolicu gdje su boravili. Dvije pune godine sa tim sjećanjima živimo bez istinskih dobrog čovjeka,

Drage Pavića, roditelja i prijatelja. Jedan je od utemeljivača HDZ-a u našem kraju, pripadnika HVO-a usprkos godinama i bolesti. Ozbiljan čovjek, naspram ozbiljnih zadaća. Suradnik na svim razinama i za svakog čovjeka. Osjećao je i želio mir i dobro, ljubav za ljude i, iznad svega, obitelj. Volio je Crkvu i živio životom Božjeg čovjeka. Izlažući se pogibelji, u vrijeme komunističke vlasti, dao je na svom zemljištu u Križanima, sagraditi kapelu. Sudjelovao je u životu župne zajednice, cijenio svećenike i do zadnjeg dana ostao vjeran svom katoličkom svjetonazoru. Bio je okrenut običnom čovjeku i miru. Takvog ga pamtimo i takav će ostati u nama. Na obljetnicu njegove smrti dana 6. 3. '97. godine položićemo cvijeće na njegov grob, pokloniti mu se i moliti za njegovu dušu. Za nezaborav.

D. K.

Dvdesetog veljače 1997. godine navršila se godina dana od smrti naše drage

TADIĆ (rođ. JOSIĆ) ELVIRE

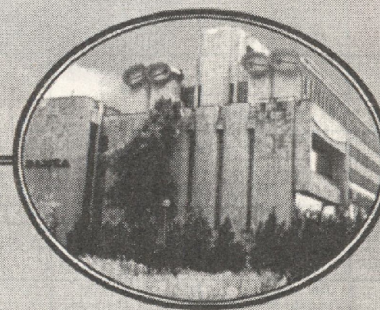
Vječno si u našim srcima. Suprug Markan, sinovi Vlado i Viktor, snahe Ana i Lucija, unučad Hrvoje, Anita, Marcela, rodbina i prijatelji.

Dvadesetog veljače 1997. godine navršila se godina dana od smrti moje drage prijateljice

ELVIRE TADIĆ

Uz dužno poštovanje uvijek je se s ljubavlju sjeća Jozefina.

tuzlanska banka d.d. tuzla

ново u tuzlanskoj banci

NI RAT NIJE MOGAO SPRIJEČITI TUZLANSKU BANKU DA OSVOJI NAJNOVIJE SAVREMENE TEHNOLOGIJE RADA U NOVČANIM TRANSFERIMA.

SAVREMENI ELEKTRONSKI PRENOS PODATAKA, KOJI JE POTPUNO KOMPJUTERIZOVAN SA BANKAMA I NJIHOVIM MREŽAMA ŠIROM SVIJETA, OBEZBJEĐUJE MAKSIMALNO SKRAĆENJE VREMENA OD DANA UPLATE DO DANA ISPLATE.

ELEKTRONSKI PRENOS NOVCA PREKO TUZLANSKE BANKE JE SAVREMEN, POGODAN, POUZDAN I BRZ SERVIS.

DFB
ING
d.o.o. TUZLA p.o.

§ FIDUCIA

DRUŠTVO JEDNOG LICA ZA PRUŽANJE POSLOVNIH USLUGA
STRUČNI I KONSULTATIVNI POSLOVI
VEZANI ZA OSNIVANJE I RAD PODUZEĆA

GLASNIKOVA SKANDINAVKA

OPERA R. VAGNERA, (stara keltska priča o griješnoj ljubavi)	VRSTA TURPIJE, STRUGAČ	"AKCIONAR, DRUŠTVO"	OBJEKT ZA PRIJELAZ PREKO RIJEKE	ONOMATOPEJA UŠUTKANJA	VRSTA MEKOG LEŽAJA	OZNAKA ZA AUTO ŠKOLU	MORSKA PJESČANA OBAJA (množ.)	GRČKA BOŽICA POBJEDE	KRAT. ZA "AIR MAIL"	AUTOR ROBERT STRAUS	VRSTA ATMOSFER TALOGA	OZNAKA ZA KULU U SAHU	SUŽANJ	RIMSKI BOG LJUBAVI	SEDMI SVETI SAKRAMENT	IME ENG. KNJIŽEV. KRISTI	ORAJI, AGRIKOLE		
ODSKOČNA ELASTIČNA DASKA										NAORUŽANI PAZITELJ MODRICA (med.)									
DRAGOST, VESELOST						SLOVO HER. ALFABETA PALIOCI MINA						GRČ. SLOVO NESREĆNI LJUBAVNICI IZ VERONE							
USKLIK KOJIM SE TJERAJU KOKOŠI		ZELUDAC	OPREMA NEKADAŠNJIH RATNIKA						SOL UGLJIČNE KISEL. TOVLJENJE										
KRATKA TV REKLAMA				MJESTO U MAKEDONIJI	VRSTA LOVORA								DRONJAK						
BILIJARSKI ŠTAP			RIJEKA U BOSNI KUTUJA ZA LJEKOVE					USHIT, ZANOS						POKLON					
ŠESTI TON GLAZBENE LJESTVICE	STRANO ŽENSKO IME	GRAD U ŠVEDSKOJ					MUŠKO IME IVAN "TEHNIČKA ATMOSFERA"				GRČKO BOŽANSTVO TMIINE ANCONA					ITALIA	SVI KOJI PREOSTAJU		
MJESTO U FRANC. DEPARTMANU INDRÉ				PRIJEVREMEN	BLAGDAN LJUBAVI			KOJI JE KRŽLJAV, NERAZVIJEN										ZDRAVICA NEKOM U ČAST	
IZVRŠITI ISPAVKU									PUČKO ŽENSKO IME									AVIO ZNAK ZA POLJSKU OMLADINSKA RADNA AKC.	
ELEMENT ILINJU	ZADAH	ČIŠĆENJEM IZBRISATI									OZNAKA ZA JAPAN		VRSTA KLABENJA TROPSKE RIBE						
KRAT. ZA ZOOLOŠKI VRT			ALUMINIJ								PREČKA ZA VESLAČA DOK SJEDI								
STAJE ZA OVCE			STIPSA (množ.)								BOMBONI NA ŠTAPIĆIMA								
RIMSKI BROJ: 50	GRAD NA FILIPINU	GLUMICA BEGOVIĆ									UŠTAVLJENA OVČJA KOŽA							OZNAKA ZA ISAND VRSTA KUKURUZA	
VAZDUŠNI UPAD NA STRANI TERITORIJI						DESNA PRITOKA DUNAVA	DVADESET I ŠESTO SLOVO ABECEDE	AMERIČKA KRATICA ZA "SVE U REDU"	DVOCIFREN BROJ	ORGANIZAC. AMERIČKIH DRŽAVA	RAKA ZAJEDNICA MUŽA I ŽENE							NORVEŠKA PRIPADNIK SLAVENSKOG PLEMENA	
GRAD U ISTOČNOJ KINI				ISTOVREMEN	MAKAR MALO									RIJEKA U LAOSU				JELO OD PAPIRIKA	
	VADI U OMANU	"SIMBOL BRAKA"						DEFEKT	IRONIČAR, PECKALO					JAK OČAT				MRAČAN	
ELEMENT FOSFOR	EKIPE, DRUŽINE	SKANDAL							GORJE U INDIJI	JEDNAKA				GRČKA POKRAJINA				SAJDUŽJA	
TALIJANSKA RADIO TELEVIZIJA			OBAR GLAVNI GRAD GANE							ČVRSTI, UKRUČENI "MNOŽINA"								POKUS	ALKOHOLNO PIĆE
AUTO ZNAK ZA FINSKU	TELEFONSKI POZIV	STOČNA BOLEST				JEDNOZNAM. BROJ	RASTAVNI VEZNIK				GRAD U POLJSKOJ	ŠVIC. NOV. AGENCIJA							
NIJE LAGANO				JARBOL, STUP	ENIGMATSKE NOVINE									SEMITSKI NARODI	IVAN TURGUNJEV				
DRŽAVNA BLAGAJNA	ORATORIJ FRIDRIKA HENDLA	ŠVEDSKA								MUČITELJ									
NASILNIK, SILEĐZIJA								PROPRŽENA KRISKA KRUIHA											PUNČ SA JAJIMA

Riješenje križaljke iz prošlog broja: KATOLICANSTVO, OKUS, ARIMIDI, OPA, MERALA, TANI, ASTRODROM, RAR, EDIKT, LEAN, ATAKAMA, D, TROBOJ, ZONA, ONAJ, RS, OKO, OKOV, TOST, K, APANAŽA, IRANISTIKA, LIM, TELETINA, TANE, ARAP, P, MIR, RB, IRINO, ANIMAL, ATEROM, SAKATA, GILEVO, ATADIM, IZA, AZ, ZO, ITI, RA, SVIJEČNICA, ASIR, AMAŖA, ALASKA, GLOSA, T, PASAT, KUS, POEN, T, IMAM, MODU, IREAL, DI, ATONA, ALOJIN, UTO, ANITA, ABAVAC, UJEDI, BOJADISATI, EKRAZIT, ASANATORI, KRMA, ARA.

Hrvatski Glasnik
 RAVNATELJ: Petar Matanović Gl. i odgovorni urednik: Mr. Ljubomir Aždajić Urednik: Juraj Novosel
 Lektor: Marića Petrović Osnivač i izdavač HKD "Napredak" Redakcija: Matije Gupca 8, Tuzla,
 Tel/Fax: 075 237-171 Komputerska priprema i tisak: PRINTCOM Tuzla
 Račun: ZZPP Tuzla 12200-678-0002025274 - Hrvatski dom - za Glasnik
 List je upisan u evidenciju javnih glasila pod rednim brojem 05/93-15 03 1993. Cijena za inozemstvo 3 DM

ZA SRCE VASEG AUTOMOBILA

INA delta

MARIĆ
 Tuzla 075/ 230-485
 Zivinice 075/ 774-065
 802-114

MIS
 DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOSTI, sa p.o.
 Tuzla, Ruđarska br. 72,
 Telefon: ++387 75 215-502, Fax: ++387 75 281-510
KOMPANIJA ZA PROIZVODNJU, PROMET I USLUGE

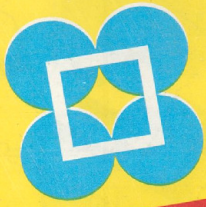
VeA Vidović

PODUZEĆE ZA TRANSPORT,
 SERVIS I REMONT VOZILA
 TUZLA
 TEL 281-484
 TEL/FAX 283-650

Gospodarska BANKA
 Sarajevo

Direkcija:
 71000 SARAJEVO, Ferhadija 11
 Tel.: 387 71 670-661, 670-662
 Fax: 387 71 444-605
 Telex: 41-197 G.B.BH.

Poslovnica:
 71000 SARAJEVO, M. Tića 56
 Tel.: 387 71 442 959

DAMM

D.O.O. PODUZEĆE ZA PROIZVODNJU, UNUTARNJU I VANJSKU TRGOVINU I USLUGE TUZLA

TUZLA Salineatrans

Vrši usluge prijevoza putnika
Telefoni: Tuzla 239-438; 239-350
Zagreb 01-615-6911;
615-6906.

hotel tuzla

»PEPEX« d.o.o. TUZLA

Preduzeće za prijevoz putnika u tuzemnom i inozemnom
cestovnom prometu, ugostiteljstvo i turizam

Tuzla, Ul. M. Fizovića Fiska1
Tel./Fax: 99387 75/ 222-973
Telefon: 99387 75/ 32-490
Mobitel: 099/ 453-537
099/ 453-538

Zagreb, Ul. Turinina br. 8/II
Tel./Fax: 99385 1/ 660-1560
Mobitel: 099/ 453-537
099/ 453-538

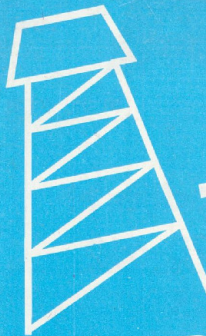
HRVATSKI DOM "GRADOVRH" d.o.o.

HRVATSKI RADIO SOLI

92.7 i 103.4 MHz
ukv stereo

bosna
OSIGURANJE
SARAJEVO - GLAVNA FILIJALA TUZLA

HB

D.O.O. "BRISTOL" TUZLA

LIPROM

DIONIČKO DRUŠTVO ZA PROIZVODNJU, UNUTARNJU I VANJSKU TRGOVINU TUZLA